

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 3 NOVEMBER 1926

No. 566

INHOUD.

DE NEDERLANDSCHE HANDELSPOLITIEK door <i>Mr. Dr. L. F. H. Regout</i>	Biz.	962
Het Rekest van den Ondernemersraad voor Suriname door <i>S. Beck</i>		963
De Privaatrechtelijke regeling der Collectieve Arbeids-overeenkomst door <i>Mr. Dr. A. A. van Rhijn</i>		966
Loonen en Loonsverhoudingen Eerste halfjaar 1926 door <i>Ir. B. Bölger</i>		968
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
De saneering van het Belgisch Geldwezen door <i>Léon Nemry</i>		971
MAANDWIJFERS:		
Rijkspostspaarbank		973
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN		973—980
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.		
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.		

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

2 NOVEMBER 1926.

Bij het naderen van de maandwisseling is de geldmarkt belangrijk vaster geworden. De rente voor particulier disconto steeg van 2½ tot 3½ à 3¾ pCt. en de prolongatierente van 2¼ pCt. tot 3½ pCt. Ook de callrente was belangrijk hooger; Vrijdag en Zaterdag werd van 3¾ tot 4 pCt. betaald.

* * *

De post binnenlandsche wissels op den weekstaat van de Nederlandsche Bank vertoont een stijging van bijna f 8½ miljoen, ofschoon de post rechtstreeks bij de Bank ondergebracht schatkistpapier is afgenomen van f 14,5 miljoen tot f 9 miljoen. De credietvraag, die zich als normaal gevolg van de maandwisseling hier bemerkbaar maakt, komt ook tot uiting in een stijging van het bedrag der beleeningen, met niet minder dan ruim f 43 miljoen.

De post papier op het buitenland nam af met bijna f 9 miljoen, de post diverse rekeningen onder het actief wijst een bedrag aan, dat bijna f 8 miljoen hooger is dan op de vorige weekbalans. De voorschotten aan het Rijk namen met bijna f 1,5 miljoen af.

Aan de passiefzijde der balans bedraagt de toename der bankbiljetten in omloop ruim f 58 miljoen, de afname der rekening-courantsaldi van anderen ruim f 10 miljoen.

Het beschikbaar metaalsaldo nam af met ruim f 10 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt bijna 49.

* * *

De Fransche franc bleef gedurende de afgelopen week nog regelmatig stijgen. Geopend op 7,57 werd aan het einde der week 7,90 betaald. Daarentegen waren Lires zeer onregelmatig. De koers steeg aanvankelijk van 10,85 tot 11,35 op Dinsdag vroegtijdig. Na een inzinking tot 10,65 werd den volgenden dag opnieuw 11,35 en ook 11,40 betaald. Het slot was op 10,64. Ook Oslo was vrij onregelmatig. De koers liep verschillende malen tusschen 62,10 en 62,80 heen en weer. De goudwissels waren ondanks de duurdere geldmarkt vast, maar ook in deze deviezen waren de schommelingen grooter en onregelmatiger dan men in den laatsten tijd gewend was.

LONDEN, 1 NOVEMBER 1926.

De vorige week is wederom een schrede gedaan tot de verdere normaliseering van den ingewikkelden financieelen toestand in Europa door de stabilisatie van de Belgische valuta.

De stabilisatieleening, die daartoe hier en in andere centra werd en wordt uitgebracht, had hier een zeer gunstig onthaal. Doordat de commissiehuizen het vrij aanzienlijk bedrag aan applicatiegeld op deze leening onmiddellijk weder ter beschikking stelden van de geldmarkt en deze hierover gedurende de geheele verdere week de beschikking hield, had de markt voor de laatste dagen van October een gemakkelijk verloop en bleef de gebruikelijke pressie van zulke dagen geheel achterwege.

De toon in de discontomarkt blijft bij voortdurend zeer vast uit hoofde van de voortgezette goudonttrekkingen voor buitenlandsche rekening. Prima bankaccepten noteeren 4¼ pCt.

DE NEDERLANDSCHE HANDELSPOLITIEK

Gaarne wil ik gevolg geven aan het verzoek, dezerzijds van antwoord te dienen op het onderschrift van het in het nummer van 6 October gepubliceerde adres der Maastrichtsche keramische industrie, waarin gepleit wordt voor eene tariefverhoging op keramische artikelen en hieraan tevens eene beschouwing over de jongste debatten in de Vereeniging voor St. en St. toe te voegen.

Wat op de eerste plaats vermeld adres betreft, werd in dit weekblad om opheldering gevraagd over den passus, waarin het consumentenbelang bij de besteding van de huidige negatieve handelspolitiek in Nederland, „deels slechts schijnbaar gediend” wordt verklaard.

Deze opheldering zij hier gegeven. In tegenstelling met de betrekkelijke duurte van eerste levensbehoeften hier te lande, welke ik in de Vereeniging voor St. en St. hoorde toelichten en anderzijds ook weer hoorde betwisten, staat het vast, dat op keramisch gebied de in Nederland geldende prijzen exceptioneel laag zijn, d.i. met uitschakeling der z.g.n. valutalanden, waarschijnlijk lager dan waar ook. Dit geldt niet het minst ten aanzien van den belangrijken import op dit gebied. Zoo ge een Duitsch servies noodig hebt, doet ge goed het niet te koopen in het land van herkomst, maar in Uwe onmiddellijke omgeving; dit bezorgt U eene beduidende besparing.

Prachtig voor den consument, zal men opmerken! Niet echter in allen deele en daarop doelde de betreffende zinsnede. De stroom van Duitsche artikelen — want daar gaat het in dit geval hoofdzakelijk om — welke in ons land tegen inderdaad onbegrijpelijk lage prijzen op de markt wordt gebracht, bevat voor een belangrijk deel „Ausschusz” van de betere kwaliteiten, die in het land van herkomst of elders hunne bestemming vinden. Nederland is voor deze „Ausschusz” het gewilde afzetgebied. Het voordeel uit zulk een toestand is reeds van twijfelachtigen aard, ook voor den consument. Daar komt echter iets anders bij. Het is voor een niet gering deel door de aanwezigheid van dit weinig-kostende keramische goed, dat het zgn. cadeau-stelsel zich in Nederland tot eene ongekende hoogte ontwikkeld heeft. Nu aarzel ik niet, met vele anderen, dit stelsel een misstand te noemen, schade toebrengend aan den reëelen handel en niet het minst aan de consumenten zelf.

Aan de hand van zulke gegevens zal de betreffende zinsnede in het adres minder onverklaarbaar zijn, te meer waar de adressanten er den nadruk op leggen, de buitenlandse concurrentie allerminst te willen uitschakelen, maar slechts eenig tegenwicht gemotiveerd achten door eene matige tariefverhoging.

Een tweede punt, dat kritiek uitlokte, was het beroep op „het ware vrijhandelsbeginsel,” dat volgens het adres „juist tot tegenactie noopt, op gronden van redelijkheid niet minder dan op gronden van billijkheid.”

Voor wat de billijkheid betreft, komt het mij voor, dat adressanten al heel sterk staan. Juist een vrijhandelaar immers moet naast zijne overtuiging omtrent de voordeelen van het vrije internationale ruilverkeer, het meeste oog hebben voor de bezwaren aan het tegenovergestelde systeem verbonden, niet slechts voor het tariefheffende land zelf, maar ook voor de andere landen. Sterk moet hij aanvoelen het element van grove onbillijkheid, dat gelegen is in een toestand, als wij nu kennen, een toestand, waarbij aan onze producten de ernstigste belemmeringen worden in den weg gelegd door bijv. denzelfden staat, voor wien onze kleine natie in absolute cijfers bijna en in verhoudingscijfers verreweg het belangrijkste exportgebied vormt. Een toestand, waarbij diezelfde staat zich zelfs niet ontzien heeft, gelijksoortige producten geheel te weren, welke hij op groote schaal bij ons invoert.

En wat de redelijkheid betreft, om tegenmaatregelen

te bepleiten met een beroep op het vrijhandelsbeginsel zelf, — dat immers het wederkeerige en niet het eenzijdige vrije ruilverkeer beoogt, — zoo wordt, begrijp ik het wel, ook in het onderschrift van dit weekblad, dit beroep niet ongegrond geacht ten aanzien van retorsiematregelen of van *tijdelijke* protectie.

Maar laat ik dan verklaren, dat met dergelijke maatregelen de Maastrichtsche adressanten reeds geheel tevreden zijn. Zij steunen hunne actie op het bestaan van *abnormale* verhoudingen, gelijk de elders opgetrokken hoge tolmuren en daardoor mogelijk wordende dumpingspraktijken, waardoor zoowel hun buitenlandse als binnenlandsche afzet schade ondervindt.

Slechts moesten zij wijzen op het ontoereikende voor hun industrietak — naast de andere bezwaren — van een uiteraard *zeer* tijdelijk *invoerverbod*, hetgeen verband houdt met de ver doorgevoerde specialisering voor bepaalde markten bij hun fabrikaat. Een speciaal tarief voor een termijn van 5 jaren, gelijk den jongsten tijd in enkele gevallen in Engeland toegepast, zou, meen ik, eene alleszins bruikbare oplossing geven.

Geene meer, dan de Maastrichtsche industrie, welker belangen ten aanzien van den binnenlandschen afzet en export van oudsher ongeveer gedeeld waren, sluit zich gereeder aan bij den wensch naar werkelijken internationalen vrijen handel, gelijk in het program van de Vereeniging voor actieve handelspolitiek is tot uitdrukking gebracht.

De beantwoording der gemaakte opmerkingen omtrent het bewuste adres heeft hiermede, vrees ik, reeds meer, dan voldoende aandacht gevraagd! Thans nog een korte terugblik op de gehouden debatten omtrent de wenschelijkheid van wijziging onzer handelspolitiek op 16 October jl.

Het viel op, dat van de zijde der tegenstanders de geopperde bezwaren zich wel het allermeele gericht hebben tegen het stelsel der retorsie en in zooveel mindere mate tegen het treffen van andere invoerbelemmerende maatregelen. Dit was vermoedelijk daardoor in de hand gewerkt, dat in de laatste jaren het vraagstuk der retorsie het meeste op den voorgrond was getreden. Echter hoorde men van de zijde van een der debaters, met name van Prof. van Embden, toch ook een geluid, dat hij tegenover de door hem gewraakte retorsie, een onmiddellijk productiviteitsstelsel bij het treffen van handelspolitieke maatregelen, veel eer redelijk achtte.

De bezwaren tegen retorsie, door meerdere debaters op duidelijke wijze aan het licht gesteld, zijn inderdaad niet licht te schatten. Ofschoon het systeem der retorsie een zeer sterken rechtsgrond heeft en, naar mij voorkomt, ook overwegingen, ontleend aan eene rationeel opgevatte vrijhandelsgedachte, op de eerste plaats in de richting van retorsie wijzen, valt het niet te ontkennen, dat het aanwenden van retorsiematregelen een groot element van onzekerheid bevat. Tevens blijft retorsie eene hoogst gecompliceerde zaak, wanneer men het niet aandurft, er eene zekere mate van bescherming voor binnenlandsche industrietakken als een mede vooropgezet doel bij te betrekken.

Dat het systeem hanteerbaar is, hebben andere landen bewezen; dat het systeem ook zijne bezwaren en gevaren heeft, daaromtrent kon men tijdens het debat uit de practijk interessante gegevens vernemen, vooral van de zijde van den heer Plate.

Mede aan de hand daarvan zou ik ook bij toepassing van retorsie voor ons land, steeds *gematigdheid* willen bepleiten. Het geopperde argument, dat men aan halve maatregelen niets heeft, is hier allerminst steekhoudend. *Iets* doen is beter dan *niets* doen, om aldus ten onzent de lasten, voortvloeiende uit de protectionistische vloedgolf van elders, gelijkmatiger te verdeelen. Geen oogmerk derhalve, om een vreemd land juist met gelijke munt terug te willen betalen, maar de hoogte van een te hanteeren dubbel tarief dusdanig, dat het nooit een prohibitief karakter draagt, zegge, bijv. nooit hooger dan 20 pCt. Dat wij aldus tevens

bij het afsluiten van handelstractaten reeds in eene geheel andere positie zouden verkeeren, zal wel geen betoog behoeven. Intusschen blijft het evenzeer mijne overtuiging, dat naast retorsie tevens zooveel eenvoudiger maatregelen van onmiddellijke „safeguarding”, reden van bestaan hebben.

Eene belangrijke plaats nam ook ditmaal weer bij de verdediging der absolute vrijhandelsleer de theorie van de handelsbalans in. Dezerzijds werd reeds bij de debatten op de eenzijdige en daardoor onjuiste conclusie gewezen, die zoo vaak uit het in- en uitvoerargument getrokken wordt, als zou een verminderde invoer steeds met eene vermindering van de totale handelsbeweging gepaard moeten gaan.

Tegenover mijn betoog omtrent de mogelijkheid en zelfs waarschijnlijkheid van de verplaatsing, in stede van vermindering der totale handelsbeweging in geval van invoerbelemmering, doordat voor tal van bedrijven, die tot heden voor den export werkten, de binnenlandsche markt als afzetgebied nog belangrijke perspectieven biedt, werd door Prof. van Embden opgemerkt, dat elke kunstmatige verkeersbelemmering naar hij vreest, tekort zal doen aan den eisch van de geringste voortbrengingskosten. M.a.w. Prof. van Embden vreest, dat het minder economisch zou zijn, wanneer de bedrijven, die overwegend exportbedrijven zijn, meer dan tot dusverre zich zouden richten, ook naar de binnenlandsche behoeften, omdat de afzet aldus wordt afgeleid van zijne natuurlijke kanalen en met eene afnemende specialiseering tevens de productiviteit vermindert.

Ik zou met Prof. van Embden geheel accoord kunnen gaan, *indien* de elders tot stand gebrachte invoerbelemmeringen de natuurlijke afzetverhouding niet reeds thans verstoord hadden. Gelijk de situatie nu is, komt het mij voor, dat onze uitgebreide export ten deele een *geforceerd* karakter heeft en ware eene belangrijker voorziening van het binnenland door eigen industrie veeleer de normale toestand te achten, zoodat onder de gegeven omstandigheden de afzet alsdan slechts in de natuurlijke kanalen zou worden teruggeleid.

Terwijl de normale, d.i. meest economische ontwikkelingsgang van den afzet, thans wel door beide partijen moet worden verstoord geacht, ten gevolge van de buitenlandsche invoerbelemmeringen en hetgeen, gelijk dumping, daarmee samenhangt, zoo kan het meningsverschil tusschen beide partijen slechts hierin gelegen zijn, dat de eene partij van invoerbelemmerende maatregelen ook van de zijde van Nederland, nog verdere verstoring vreest, terwijl de andere partij daarin een herstel van het verbroken evenwicht ziet.

De zaak is verre van eenvoudig en noch langs deductieven noch langs inductieven weg in hare algemeenheid op te lossen. Maar dat moest er toch van weerhouden, langer met het in- en uitvoerargument zoo eenzijdig om te springen, als men van de zijde van de voorstanders van eene onverzwaakte Nederlandsche vrijhandelspolitiek, steeds weer ziet gebeuren!

Niet minder ingewikkeld staat het met de kwestie van het bedreigd geachte consumentenbelang, daar ook hier tendenz en tegentendenz elkander in tal van gevallen in evenwicht kunnen houden, altijd zoo men uitgaat van eene *matige* tariefverhooging, welke de buitenlandsche concurrentie niet uitschakelt, maar slechts eenigermate verzwakt en daarnaast aan de binnenlandsche industrie gelegenheid tot verdere ontwikkeling biedt.

Het sterkste staan m.i. de voorstanders eener zgn. actieve handelspolitiek, wanneer zij tot zekere hoogte de mogelijke nadeelen voor bepaalde groepen erkennen, maar daartegenover stellen de gedeeltelijke opheffing van zeer aperte, zwaar drukkende nadeelen, welke anders als gevolg van den thans bestaanden toestand voor andere bevolkingsgroepen met zekerheid bestendig blijven.

De saamhoorigheid eener natie brengt nu eenmaal mede, dat lusten en lasten verdeeld worden en niet

in eenig opzicht aan ééne soort belangen de volstreckte prioriteit verleend wordt. Hier is het eene kwestie van geven en nemen, hetgeen door beide partijen dient te worden in het oog gehouden. Ook vormt tegenover de deels problematische lasten, het scheppen van werkgelegenheid een ethisch doel, hetwelk niet voor dat der sociale wetgeving behoeft onder te doen.

Lang kan men over dit onderwerp doorpraten. Wil men tot practische conclusies komen, zoo sluit ik mij geheel aan bij de uitpraak van Prof. Diepenhorst, dat het aankomt op reëla. Door den heer Stork wordt met zijn prettigen opgewekten kijk op menschen en dingen, de toestand ten onzent kortweg goed genoemd. Aan de andere zijde staan helaas de klagers. Nu ware het toch ook wel verwonderlijk, wanneer de gevolgen van zoo vergaande kunstmatige belemmering van den internationalen handel door de groote meerderheid der andere staten bijna ongemerkt aan ons voorbijgingen.

Intusschen is sedert de jaarvergadering der Vereeniging voor St. en St. een internationaal manifest wereldkundig geworden ter bepleiting van een vrijer ruilverkeer. Voorwaar het geneesmiddel bij uitstek: internationale ontwapening zoowel op militair als economisch terrein. Maar de te wachten resultaten? Van vrijhandelaarszijde waarschuwde men steeds voor het duurzame van eens opgetrokken tolmuren. Bij zoo vergaande maatregelen, dat het geheele economische leven erdoor geschraagd wordt, gelijk wij thans in de voornaamste Europeesche landen aanschouwen, hebben zij vermoedelijk geen ongelijk.

Prof. von Mises kon dan ook aan het slot van zijn onlangs gehouden voordracht te Rotterdam, volgens het verslag in de dagbladen, zijn hoop nog maar op eene komende generatie bouwen. En dreigend staat daarnaast de economische expansiezucht onzer Oostelijke naburen, die tevens met het oog op hunne herstelverplichtingen nog eene lange reeks van jaren onder een extra drang verkeeren, om naast bescherming der eigen markt, hun export met alle middelen op te voeren.

Zulke teekenen moeten ook den vurigsten vrijhandelaar tot nadenken stemmen.

L. F. H. RECOUT.

Meerssen, 24 October 1926.

HET REKEST VAN DEN ONDERNEMERSRAAD VOOR SURINAME.

Ieder, die zich al eens ernstig bezig heeft gehouden met het groote Surinaamsche probleem, zal met de grootste belangstelling kennis hebben genomen van het rekest met de daarbij behorende nota, door den Ondernemersraad voor Suriname op 22 Juli 1926 aan den Minister van Koloniën overhandigd.

Reeds herhaalde malen hebben zich de Nederlandsche Regeering en het Surinaamsche Gouvernement tot de Nederlandsch-Indische ondernemers gewend met het verzoek, zich financieel ook voor Suriname te interesseeren. Aan onderzoekingen, die dientengevolge plaats hadden, heeft het niet ontbroken. Verschillende omstandigheden werkten echter steeds zoo ongunstig samen, dat van tastbare resultaten tot dusver zeer weinig te bespeuren viel. De Ondernemersraad voor Suriname heeft nu eens zeer grondig de vraag onder oogen gezien, welke bezwaren in den weg liggen en den Indischen ondernemers beletten, een deel van hun kapitaal in Suriname te investeeeren. Tevens geeft de Ondernemersraad in zijne nota op grond van een ernstige, diepgaande studie aan de Nederlandsche Regeering te kennen, wat door deze gedaan moet worden, teneinde Suriname als arbeidsveld voor de Indische ondernemers aanlokkelijker te maken.

De Nederlandsche Regeering moet zich nu verklaren, of zij principieel genegen is, den door den Ondernemersraad in groote lijnen voorgeteekenden weg te volgen. Het is duidelijk, dat er voor de toekomst van Suriname buitengewoon veel van afhangt, welk standpunt zij inneemt. Wordt aan de wenschen van

den Ondernemersraad voldaan, dan kan een nieuw tijdperk voor de kolonie, die „reeds zoo lang — financieel en economisch — in verval verkeert”, aanbreken.

De nota van den Ondernemersraad is een buitengewoon mooi stuk werk, dat als een der meest belangrijke, wellicht het belangrijkste stuk beschouwd mag worden, dat in de laatste jaren in het belang van Suriname is geschreven. De verschillende vraagstukken zijn niet alleen theoretisch, maar ook praktisch, niet alleen van het standpunt van Nederland en Nederlandsch-Indië, maar ook van dat van Suriname uit bezien, en van alle kanten bekeken. Er is een grondslag geschapen, die als een nieuw uitgangspunt kan dienen voor maatregelen, die voor de ontwikkeling van Suriname noodig zijn.

In de nota wordt er op gewezen, wat er toe heeft bijgedragen, het kapitaal af te schrikken om in Suriname belegging te zoeken. Gewezen wordt daarbij op de talloze mislukkingen, die de geschiedenis van Suriname getoond heeft en op de wetgeving in de kolonie. Er wordt echter ook op gewezen, dat de grootere directe voordeelen, welke elders zijn te behalen, en vooral de enorme economische ontwikkeling van Oost-Indië, alle energie en kapitaal uit Nederland dusdanig derwaarts hebben getrokken, dat Suriname nog meer op den achtergrond kwam te staan. De oorzaken van de geringe belangstelling voor de kolonie liggen dus niet alleen aan mislukkingen en teleurstellingen in Suriname zelf, maar ook aan het feit, dat het in Oost-Indië zoo goed is gegaan.

Dat het bij het opsporen der oorzaken, die tot den tegenwoordigen toestand hebben geleid, niet zonder kritiek gaat, is begrijpelijk en is wel niet anders mogelijk, ook al wordt de kritiek alleen uitgeoefend met het doel, den juisten weg naar eene betere toekomst te vinden en de herhaling van eenmaal begane fouten te voorkomen. En hoeveel aanleiding tot dergelijke kritiek geeft niet de Surinaamsche geschiedenis van de opheffing der slavernij af! Enkele grepen uit de nota mogen dit nader aantonen. Men heeft zich indertijd in Nederland onvoldoende rekenschap gegeven van de ontzaglijke economische gevolgen van de opheffing der slavernij voor de kolonie; evenmin heeft men voldoende maatregelen genomen, deze gevolgen te neutraliseeren; men heeft niet begrepen, dat het een levensbelang voor de kolonie was, dat onmiddellijk van overheidswege de krachtigste maatregelen genomen werden tot aanvoer van voldoende arbeidskrachten van elders; men heeft kostbare jaren verspild met de immigratie over te laten aan het initiatief der particuliere ondernemingen, en toen eindelijk de regering de immigratie geheel in eigen hand nam, verzuimde men tijdig de noodige maatregelen te nemen voor de geneeskundige behandeling en verpleging der immigrantenbevolking, met het gevolg, dat de immigratie uit Britsch-Indië naar Suriname door Engeland weder eenige jaren werd stopgezet. Door deze politiek heeft Nederland den moeilijken toestand voor den grooten landbouw verergerd en de kolonie t.a.v. hare bevolking onnoodig verre ten achter gebracht bij haar Britschen nabuur.

Maar ook toen de werving en de aanvoer van contractarbeiders in handen van het Gouvernement gekomen was, heeft men nog niet het juiste besef gehad van het alles overheerschende algemeene landsbelang, dat voor een zoo dun bevolkt land als Suriname in de bevordering van immigratie en kolonisatie gelegen is. Men heeft in Nederland nimmer recht begrepen, welke groote algemeene belangen hier op het spel stonden. Men hield aan het denkbeeld vast, dat de immigratie in het belang der plantages als doel, maar de mogelijke kolonisatie slechts als een bijkomstig voordeel daarvan aangezien moet worden. Dat blijkt uit de wijze der kostenverdeeling van den aanvoer van immigranten. Principieel is men daarbij nooit te werk gegaan. Het overheidsaandeel in de kosten der immigratie werd slechts beschouwd als een steun aan de plantages in de kosten

van den noodigen aanvoer van arbeidskrachten. Practisch is het ook tot in den nieuwsten tijd niet veel anders geworden dan een middel voor het Gouvernement om op de goedkoopst mogelijke wijze aan kolonisten te komen.

Kritiek wordt ook uitgeoefend op de economische leiding van de immigranten na afloop van hun contracttijd. De vestigingsplaatsen waren soms zeer zonderling gekozen of zelfs voor landbouw min of meer ongeschikt, waardoor de kolonisten zelve het zelden tot eenige welvaart konden brengen, welke toch indirect aan het geheele land ten goede komt. Gewezen wordt op de absolute noodzakelijkheid, den kleinen landbouw onafhankelijk te maken van de spoedig overvoerde binnenlandsche markt. Wel acht de Raad zich niet bevoegd, nader in te gaan op de vraag, welke cultures daarvoor in aanmerking kunnen komen, hij wijst er echter met den grootsten nadruk op, dat de oplossing van deze vraag voor het geheele kolonisatievraagstuk van het allergrootste belang is en adviseert daarom, in Suriname een landbouwdeskundige aan te stellen uitsluitend om dit vraagstuk te bestudeeren en zoo mogelijk tot oplossing te brengen.

De aandacht wordt ook gevestigd op de gevolgen van het theoretische, op Hollandsche leest geschoeide schoolonderwijs en op de urgentie van eene grondige herziening van het onderwijssysteem, welke de Raad absoluut noodzakelijk acht, om te voorkomen, dat het 2de of 3de geslacht der immigrantenbevolking door het onderwijs aan het landbouwbedrijf onttrokken zal worden. Vooral t.a.v. de met groote kosten van Java aangevoerde immigrantenbevolking lijkt het den Raad een enorm groot economisch belang, dat ten spoedigste gebroken worde met een systeem, dat de kinderen dier bevolking volstoep met Hollandsche schoolwijsheden, in stede van zich te bepalen tot lezen, schrijven en rekenen en verder den tijd nuttiger te besteden met de eerste beginselen der hygiëne en met een eenvoudig landbouwonderwijs. Gewaarschuwd wordt voor eene algeheele samensmelting der Surinaamsche bevolking door gelijkheid van alle bevolkingsgroepen t.a.v. onderwijs en wetgeving. Men zou veel verder komen door de Javaansche immigranten eerst op de voor hen meest praktische wijze tot ontwikkeling en welvaart te brengen.

Wanneer in vroegere tijden maatregelen ter verheffing der kolonie beraamd werden, ging het in de eerste plaats om pogingen, den grooten landbouw op de een of andere wijze te helpen. De economische welvaart der kolonie werd vrijwel geheel geïdentificeerd met die der plantageondernemingen. Er zijn tijden in de geschiedenis der kolonie geweest, dat deze zienswijze juist was. Deze tijden zijn echter voorbij. De kleine landbouw heeft in de laatste kwarteeuw een dusdanige vlucht genomen, dat hij den grooten landbouw nu evenaart. Dat zou nog duidelijker te bespeuren zijn, indien niet een groot gedeelte der geweldige arbeidsprestatie van den kleinen landbouw in relatief onvruchtbare banen was gegaan, omdat zijne productie bijna uitsluitend voor de dadelijk overvoerde binnenlandsche markt in aanmerking kwam.

De Raad heeft niet uitsluitend het doel voor oogen, de bestaansvoorwaarden voor de bestaande en voor nieuw op te richten plantageondernemingen dusdanig te verbeteren, dat die ondernemingen goed rendeende, winstgevend bedrijven worden. Er wordt veeleer als vaststaand feit aangenomen, dat in de eerste plaats vermeerdering van bevolking noodig is, om Suriname uit zijn tegenwoordig verval op te heffen; en van een armlastige, voor een groot deel op de moederlandsche schatkist terende kolonie, eene zelfstandige samenleving te maken. Voor het bereiken van eene snelle en belangrijke vermeerdering van bevolking is echter noodzakelijk vermeerdering van het in Suriname — en in de eerste plaats in den Surinaamschen grooten landbouw — belegd kapitaal.

Het een is onafscheidelijk van het ander. Vermeer-

dering van eene economisch welvarende bevolking is alleen te bereiken, wanneer op groote schaal immigranten door den grooten landbouw worden ingevoerd, en dat is wederom alleen mogelijk, wanneer de groote landbouw in de kolonie winstgevend kan worden uitgeoefend. Ziet men eens van de naaste toekomst af en vestigt het oog op tijden, in welke de ongehinderde invoer van Javaansche immigranten op groote schaal wellicht niet meer zoo gewaarborgd zal zijn als dat op het oogenblik het geval is, dan komt men tot het inzicht, dat er tijden kunnen komen, in welke een groote landbouw in de kolonie alleen kan bestaan, wanneer hij uit de in de kolonie aanwezige bevolking arbeidskrachten kan krijgen. De groote landbouw heeft daarom vermeerdering van bevolking dringend noodig, terwijl vermeerdering van bevolking niet mogelijk is zonder medewerking van een opbloeienden grooten landbouw. En beide moeten samenwerken tot het bereiken van het groote doel, de bevordering van de algemeene welvaart in de kolonie.

Deze overwegingen hebben den Raad ertoe geleid, met klem op eene spoedige en principieele beslissing van Regeering en Volksvertegenwoordiging aan te dringen, om de „krachtige bevordering van immigratie en kolonisatie geheel op Staatskosten” te verklaren tot een zaak van algemeen belang — van Suriname zelf, maar niet minder van het moederland, en indirect ook van Java.

In de voorstellen door den Raad gedaan, worden volstrekt niet alleen verlichtingen van financieelen en anderen aard voor den grooten landbouw gevraagd, maar er worden wel degelijk tegenprestaties geëischt. Een dezer tegenprestaties is het voorstel, dat het Gouvernement het recht zal krijgen, om contractanten reeds na 3 jaren arbeidstijd op een plantage als zelfstandige kolonisten, al is het nog onder toezicht van het Gouvernement, te doen vestigen. Houdt men in het oog, dat de nieuwgekomen contractanten na hun komst in de kolonie eerst een acclimatisatieproces hebben door te maken, vaak eerst, na geruimen tijd een goede voeding en verzorging te hebben genoten, hun volle arbeidscapaciteit verkrijgen, de overgrote meerderheid der aangevoerden niets van den landbouw verstaat en dezen eerst op de plantage moet leren, dan blijkt uit den gestelden eisch duidelijk, dat de plantages in zulke gevallen feitelijk als doorangshuis en opvoedingsinstituut fungeeren. Men zal dan de juiste waarde beseffen van het offer, dat de groote landbouw brengt, doordat hij wellicht arbeiders juist op een tijdstip weder moet afgeven, waarop de arbeider voor de onderneming van waarde begint te worden.

De Raad heeft zich bij zijn breed opgezet onderzoek niet blind gestaard op eene bepaalde belangengroep, al mocht deze nog zoo belangrijk voor de kolonie geacht worden. Telkens en telkens blijkt uit de nota, dat de belangen van alle betrokken groepen in het oog zijn gehouden.

Van welke enorme beteekenis de zaak voor de gehele kolonie *Suriname* is, ligt voor de hand, en behoeft geen nader betoog. Voor het landbouwende gedeelte der bevolking spreekt het vanzelf, dat elke maatregel ter bevordering van kolonisatie en landbouw haar ten goede moet komen. Maar ook voor het niet landbouwende gedeelte der bevolking zal het een middel zijn, economisch vooruit te komen, wanneer door kolonisatie en vermeerdering der bevolking en door winstgevend plantagebedrijven meer vertier in de kolonie komt. Handel en ambacht zullen er zonder twijfel van profiteren.

Het belang van Suriname is tevens een algemeen belang van den *Nederlandschen Staat*. Hier wordt de weg gewezen, waarlangs het moederland kans heeft, het drukkend subsidiecijfer eens te zien verminderen en ten slotte verdwijnen, zooals dit reeds lang bij den Britschen nabuur van Suriname het geval is.

De Raad wijst er verder op, dat volgens zijne meening een veel grootere emigratie van Javanen naar

Suriname tevens in hooge mate in het belang van *Java* zou zijn, dat op deze wijze een ruimer débouché zou krijgen voor zijne steeds toenemende overbevolking. Ook voor de *immigranten zelf*, die in den regel op Java behoorden tot de economisch slechtst gesitueerden, en die nu de kans krijgen, in Suriname na een zekere landbouwkundige opvoeding in den grooten landbouw, het te brengen tot min of meer welvarende kleine landbouwers, welk resultaat zij op Java zelden of nooit zouden hebben bereikt. Meer dan 80 pCt. der aangevoerde Javaansche immigranten hebben zich blijvend in Suriname gevestigd. Dit is een sprekend bewijs, dat Suriname den Javaanschen immigranten inderdaad gunstige kansen biedt.

Dat de voorgestelde maatregelen in het belang der bestaande en der toekomstige *ondernemingen in Suriname* zijn, spreekt van zelf. Dat moet tevens doel en middel zijn. Niet alleen moet worden bereikt, dat de ondernemingen onder gunstiger voorwaarden kunnen werken en alles uit den weg wordt geruimd, wat hare ontwikkeling belemmert, er moet ook voor worden gezorgd, dat zij in de verdere toekomst arbeidskrachten ter beschikking kunnen krijgen.

Op meer dan eene plaats wordt in de nota met klem gewezen op de groote urgentie der zaak en op de noodzakelijkheid, met den meesten spoed doortastende maatregelen te nemen. Op het oogenblik is de constellatie voor de uitvoering der plannen zoo gunstig als zij sedert lang niet is geweest en wellicht nooit meer zal worden. Nu kunnen nog Javanen in grooten getale naar Suriname overgebracht worden. Niemand weet, hoe lang dat nog het geval zal zijn. Herhaaldelijk wordt in de nota met nadruk gezegd, dat er nu nog gelegenheid is om Suriname door onverwijd krachtig ingrijpen er zoo mogelijk voor goed bovenop te helpen. Wordt van deze gelegenheid echter geen gebruik gemaakt, dan zal wellicht voor langen tijd de laatste kans onbenut voorbij gaan en Suriname blijft dan in den kwijnenden toestand, waarin het nu reeds zoo lang verkeert.

Hoopvol stemmen de nieuwe klanken, die de Raad in de nota doet hooren en die in lang niet vernomen werden, wanneer van Suriname sprake was. Sedert langen tijd werd als axioma beschouwd, dat elke maatregel, welke een tijdelijke opoffering voor het moederland zou medebrengen, bij voorbaat uitgesloten moest worden geacht. In de nota zegt de Raad rond uit, dat tijdelijke opoffering niet alleen wenschelijk, maar zelfs dringend geboden is, wil men een einde maken aan den tegenwoordigen toestand, die zoowel moreel als financieel voor moederland en kolonie beide in hooge mate schadelijk is.

Uitvoerig bespreekt de Raad verder in de nota de verschillende maatregelen, die volgens zijne meening genomen moeten worden ter bevordering van immigratie en kolonisatie, verlichting der op de plantages drukkende financieele lasten, waarbij immigratielasten, geneeskundige belasting, inkomstenbelasting, invoerrechten, enz. uitvoerig behandeld worden, wat verder op het gebied van arbeidswetgeving en arbeidsinspectie veranderd dient te worden en ten slotte, welke geldelijke gevolgen de voorstellen vermoedelijk zullen hebben.

Het zou buiten het bestek van dit artikel voeren, diep op deze bijzonderheden in te gaan. Wie in de aanhangige vraagstukken belang stelt of direct of indirect geïnteresseerd is, dien kan een zorgvuldige studie der nota niet dringend genoeg worden aanbevolen. Het spreekt van zelf, dat men het niet tot in alle finesses met het in de nota gezegde behoeft eens te zijn, dat tal van onderdeelen nog nader onder oogen moeten worden gezien en dat ook de mannen van de practijk over de uitvoerbaarheid van sommige voorgestelde maatregelen nader gehoord moeten worden. Als geheel beschouwd, heeft de nota in Suriname de grootste belangstelling en waardering gevonden en met groot verlangen en verwachting ziet men het ant-

woord tegemoet, dat de Nederlandsche Regeering in woorden en in daden op de zoo zorgvuldige studie en met zulke kennis van zaken gedane voorstellen van den Ondernemersraad zal geven. Men ziet in belanghebbende kringen dit antwoord met des te meer verwachting tegemoet, aangezien men er ook in Suriname diep van doordrongen is, dat *nu* de kansen voor uitvoering der voor Suriname noodige maatregelen gunstig zijn, doch dat de gelegenheid voorbij zal zijn, wanneer men deze kans thans onbenut laat.

S. BECK.

DE PRIVAATRECHTELIJKE REGELING DER COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST.

Rechtskarakter der C.A.O.

Zoolang de collectieve arbeidsovereenkomst (C.A.O.) bestaat, heeft de rechtsgeleerde wereld zich overal bezig gehouden met de vraag naar het rechtskarakter van deze figuur. Ook in Nederland is dit onderwerp door vooraanstaande juristen uitvoerig behandeld.

De reden daarvan is, dat de C.A.O. ons stelt voor allerlei afwijkingen van de gewone leer der verbintenissen, zooals die onder Romeinschrechtelijke invloed ook in ons Burgerlijk Wetboek is neergelegd. Hier wordt immers een overeenkomst aangegaan tusschen twee partijen n.l. de vereenigingen van patroons en arbeiders, die ten doel heeft niet alleen die vereenigingen zelve, maar ook derden, n.l. haar leden, aan zekere banden te leggen.

Velen hebben het rechtskarakter der C.A.O. aldus geconstrueerd, dat niet de leden, maar alleen de *vereeniging* partij is. Deze opvatting, de *zg. Verbandstheorie*, heeft als voordeel, dat men de vereeniging als drager der C.A.O. beschouwt, waardoor meerdere zekerheid wordt geschapen dat de C.A.O. wordt doorgevoerd. Bovendien kan men op die wijze een verklaring geven van de verplichtingen, welke niet aan de leden, maar aan de vereenigingen zelve worden opgelegd. Men denke bijv. aan de verplichting der vereeniging tot het storten van een cautie. Ten slotte heeft de Verbandstheorie dit voor, dat bij elke opzegging of verandering der C.A.O. niet alle leden individueel hun toestemming behoeven te geven. Want niet de leden, maar de vereeniging is de partij.

Toch stelt deze theorie ons ook voor ernstige bezwaren. Als de vereeniging partij is, zijn de individuele werkgever en werknemer vrij een van de C.A.O. afwijkende overeenkomst te treffen. Wel handelen zij dan ieder in strijd met de bepalingen van hun eigen vereeniging, maar hun onderlinge individuele band wordt daardoor niet geraakt. Deze blijft rechtsgeldig. Een tweede bezwaar is, dat de vereeniging bij de Verbandstheorie geen actie heeft voor de schade, welke niet zij zelve maar haar leden lijden. Want die leden zijn voor de Verbandstheorie derden. En toch is het in de practijk noodzakelijk, dat de vereeniging een dergelijke actie bezit.

Deze bezwaren hebben anderen ertoe geleid om niet de vereeniging, maar de *leden* als partij te beschouwen. Daarmede was de *Vertretungstheorie* geboren. Maar ook die gaf geen afdoende constructie. De individuele werkgever en werknemer zijn dan wel aan de C.A.O. gebonden, maar slechts zoolang als zij dit zelf verkiezen. Komen zij andere arbeidsvoorwaarden overeen, dan herroepen zij door hun latere overeenkomst het vroeger bepaalde. Ook om een andere reden is de doorvoering der C.A.O. bij deze theorie niet verzekerd. De leden, niet de vereeniging, moeten eventuele acties instellen. Maar zal de individuele arbeider gemakkelijk een vordering beginnen zonder den steun van zijn vakvereeniging? Men kan hier veilig ontkennend op antwoorden.

Ons Burgerlijk Wetboek wijdt aan de C.A.O. slechts één artikel, n.l. 1637 n., dat bij de totstandkoming van de wet op het arbeidscontract werd ingelascht. Wanneer men de daarover gehouden discussie naleest,

dan krijgt men den indruk, dat de werkgever zich door de Verbandstheorie liet leiden. Het aan deze theorie verbonden bezwaar, dat een van de C.A.O. afwijkende individuele overeenkomst dan geldig is, omdat patroon en arbeider tegenover de vereeniging staan als derden, is destijds ondervangen, doordat de wetgever in art. 1637 n. uitdrukkelijk heeft vastgelegd, dat die afwijkende bedingen nietig kunnen worden verklaard.

In het andere bezwaar der Verbandstheorie, dat wij boven noemden; n.l. dat de vereeniging geen actie heeft voor de schade, die haar leden lijden, werd bij de totstandkoming van art. 1637 n niet voorzien. Sommige schrijvers staan op het standpunt, dat de vereeniging die actie ook zonder wetsbepaling reeds heeft. Aldus bijv. Star Busman, in verband met zijn opvatting over de verhouding tusschen de vereeniging en haar leden, die sterk van de Verbandstheorie afwijkt.¹⁾ Staat men evenwel, zooals blijkbaar onze wetgever, op het standpunt der Verbandstheorie, dan moet men in de wet uitdrukkelijk bepalen, dat de vereeniging voor de schade van haar leden kan optreden. Het ontwerp C.A.O., dezer dagen door de ministers Donner en Slotemaker de Bruïne ingediend, heeft dit in Art. 15 gedaan. Daarmede is naar onze meening in een belangrijke leemte voorzien.

Nietigheid of vernietigbaarheid?

Het ontwerp brengt ons ook op andere punten verbetering.

Op het oogenblik is de individuele overeenkomst, in strijd met de C.A.O. gesloten, krachtens Art. 1637 n niet *nietig* maar *vernietigbaar*. Dat wil zeggen, dat een uitdrukkelijke rechterlijke uitspraak noodig is om een afwijkend beding van de baan te krijgen. Het initiatief daartoe moet worden genomen door de vakvereeniging.

Het ontwerp geeft in Art. 12 terecht een krachtiger sanctie, n.l. die der nietigheid. De overtollige arbeid eerst de *nietigverklaring* te verkrijgen, is daardoor vermeden, terwijl de arbeider niet behoeft te wachten op het initiatief van zijn vakvereeniging, maar zijn eigen recht kan zoeken.

Daarmede blijft het ontwerp geheel in de lijn van hetgeen buitenlandsche wetten op dit punt voorschrijven. En de Deutsche verordening van 23 December 1918 en de Oostenrijksche wet van 18 December 1919 en Art. 323 van het Zwitsersche B. W. en de Fransche wet van 25 Maart 1919 staan alle op het standpunt der nietigheid.

Intusschen noemt de Memorie van Toelichting met geen enkel woord de bezwaren tegen de nietigheid, hoewel deze in 1907 in de Tweede Kamer breed werden uitgemeten. Welke zijn die bezwaren? Wij noemen er drie.

1. Bij de vernietigbaarheid — aldus redeneerde men — berust het initiatief tot het verkrijgen van een rechterlijke uitspraak bij de vakvereeniging. De arbeider nu zal minder kans op ontslag hebben, indien de pogingen tot het verkrijgen van de arbeidsvoorwaarden der C.A.O. niet van hem, maar van de vakvereeniging uitgaan.

Van veel beteekenis lijkt ons dit argument niet. De patroon ontslaat *omdat hij meer loon moet betalen*. Het zal hem geheel onverschillig zijn of de vordering daartoe wordt ingesteld door de vakvereeniging dan wel door den arbeider. Wel kan men zeggen, dat de individuele arbeider in het algemeen minder gauw dan de vakvereeniging een proces tegen zijn patroon zal beginnen. Maar men kan ook bij de nietigheid aan de vakvereeniging een actie geven. Art. 12 al. 2 van het ontwerp heeft dit zelfs uitdrukkelijk gedaan.

2. Een tweede argument voor de vernietigbaarheid werd in de Kamer ontleend aan het bekende praeadvies over de C.A.O. van Mr. Nelissen, in 1905 voor de

¹⁾ Land-Star Busman, Verklaring van het Burgerlijk Wetboek, 5e deel, 2e stuk, pag. 236—237.

Nederlandsche Juristenvereniging uitgebracht. De heer Nelissen acht de vernietigbaarheid „soepeler”. In tijden van slapte — aldus de geachte schrijver — kan het beter zijn, dat een zeker aantal arbeiders $\frac{3}{4}$ van het loon der C.A.O. heeft dan in het geheel geen loon (pag. 277). Intusschen beteekent dit dat het hek van den dam is. Wanneer eenmaal een C.A.O. is tot stand gekomen, dan kan de vakvereniging onmogelijk toestaan, dat de werklozen op een lager loon gaan arbeiden om een patroon te vinden. Dan is de C.A.O. praktisch vervallen. Op grond van dit argument kan de vernietigbaarheid dus niet worden verdedigd.

3. Van meer beteekenis is een derde bezwaar. Bij de nietigheid kan de arbeider steeds zonder meer het geheele bedrag, dat te weinig is betaald, als achterstallig loon opvorderen. Gesteld nu een arbeider biedt zich aan voor een loon beneden de C.A.O. De patroon neemt hem op die basis in dienst, misschien wel na een ander, die zich aan zijn C.A.O. hield, te hebben ontslagen. Krijgt de arbeider, die beneden het loon der C.A.O. werkte, nu bijv. na een jaar ontslag, dan kan hij het geheele achterstallige bedrag, waarop de C.A.O. hem recht geeft, opvorderen. Men zag hierin een beroep op „eigen onfatsoen”.

Inderdaad is dit argument niet geheel onjuist. Intusschen moet men niet vergeten, dat *de patroon wist*, dat hij de C.A.O. overtrad, zoodat er niet zooveel aanleiding is om met hem consideratie te gebruiken. Maar dat een *arbeider*, die een collega van zijn plaats stoot, op die wijze nog een douceurtje krijgt, is toch wel een bedenkelijk resultaat.

Dr. Hueck geeft in zijn „Das Recht des Tarifsvertrages” (pag. 117) in overweging om in dergelijke gevallen niet den arbeider, maar een of ander liefdadig fonds van de vakvereniging te bevoordeelen. In de C.A.O. in de typografie heeft men getracht de scherpe kanten van deze moeilijkheid af te slijpen door de terugwerkende kracht der vordering aan een termijn van drie maanden te binden. Deze bepaling heeft in het algemeen wel voldaan.

Het komt ons voor, dat het ontwerp deze gewichtige aangelegenheid ten onrechte stilzwijgend voorbijgaat.

Tegenover uitgetreden leden.

Een zeer belangrijke materie wordt geregeld in Art. 9.

Dikwijls worden C.A.O.'s voor den tijd van eenige jaren gesloten. Gesteld bijv. dat de C.A.O. in het brouwersbedrijf nog tot 1 Januari 1928 geldt, maar dat 1 Januari 1927 een brouwerspatroon uit zijn organisatie treedt. Is die patroon dan gedurende het jaar 1927 nog aan de C.A.O. gebonden? Art. 11 beantwoordt die vraag bevestigend ten einde den prikkel om voor de vereniging te bedanken en zich aldus aan de C.A.O. te onttrekken, zooveel mogelijk weg te nemen.

Op zichzelf gevoelen wij met het ontwerp wel voor de billijkheid van deze bepaling. Ons bezwaar is alleen dat zij in een *privaatrechtelijke* regeling der C.A.O. voorkomt. De Memorie van Toelichting zegt het zelf zoo duidelijk: „Het lidmaatschap der vereniging brengt mede gebondenheid aan de C.A.O.”. Wanneer het lidmaatschap wegvalt, dan is dus ook de verplichting tot het naleven der C.A.O. verdwenen. Maar tot deze juiste conclusie komt het ontwerp niet.

Wij gelooven, dat het meerdere praktische bezwaren moet opleveren een onderdeelje van de publiekrechtelijke gedachte hier incidenteel vast te leggen. Het uitgetreden lid heeft geen enkelen band meer met de vereniging, die hij heeft verlaten. Hoe kan de vereniging eventuele overtredingen dan behoorlijk achterhalen? En wat moet er gebeuren, indien het uitgetreden lid zich aansluit bij een andere vereniging, die ook een C.A.O. heeft en dat nog wel een die strijdt met de C.A.O. waaraan het uitgetreden lid alsnog door Art. 11 is gebonden? Welke van de twee C.A.O.'s gaat dan voor? Wij vragen maar ten

bewijze dat een nadere regeling hier niet overbodig is.

Leden tegenover niet leden.

Ook Art. 14 van het ontwerp schijnt ons niet geheel in overeenstemming met het feit, dat het ontwerp zich als zuiver *privaatrechtelijk* aandient.

Het geval zal zich telkens voordoen, dat een werkgever, die aan de C.A.O. is gebonden, een niet gebonden arbeider in dienst neemt of omgekeerd, dat een aan een C.A.O. gebonden arbeider in dienst treedt bij een werkgever, die vrij staat. Wat moet dan als recht gelden?

De zaak privaatrechtelijk beschouwende is men geneigd te zeggen, dat een werkgever en een arbeider alleen tot naleving der C.A.O. verplicht zijn, wanneer zij *beiden* onder de overeenkomst vallen. De verenigingen van patroons en arbeiders en hunne leden, hebben zich tegenover *elkaar* en niet tegenover *derden* aan bepaalde arbeidsvoorwaarden vastgelegd. Het ontwerp denkt er anders over. In navolging van een autoriteit als Hugo Sinzheimer (Ein Arbeitstarifgesetz 1916, pag. 102-103) bepaalt Art. 14 uitdrukkelijk, dat de patroon, die aan een C.A.O. is gebonden, die C.A.O. ook tegenover *ongeorganiseerde* arbeiders moet toepassen. De bedoeling is kennelijk om te voorkomen, dat de georganiseerde patroon een prikkel zou hebben om speciaal *ongeorganiseerd* personeel in dienst te nemen.

Al valt de ratio van deze bepaling niet te ontkennen, zoo is het toch eigenaardig, dat Art. 14 den georganiseerden *arbeider vrijlaat* zich tegen een lager loon aan te bieden. Want op die wijze werken de georganiseerde arbeiders er toe mede om de patroons, met wie zij nota bene in contractueel verband staan, kapot te maken door bij *ongeorganiseerde* concurrenten tegen een lager loon te gaan werken!

De M. v. T. voert ter verdediging aan, dat de georganiseerde arbeider anders zoo moeilijk werk kan vinden. Maar wanneer de georganiseerde arbeiders zich uitsluitend voor het contractuele loon bij niet gebonden patroons aanbieden, dan zullen dezen dikwijls genoodzaakt zijn de arbeidsvoorwaarden der C.A.O. te betalen. In ieder geval is het argument niet van voldoende kracht om tegenover *de georganiseerde* werkgevers een zoo onbillijk standpunt in te nemen.

Wil men inderdaad artikel 14 ook in een privaatrechtelijke regeling handhaven, dan zal het voor patroons en arbeiders, die aan de C.A.O. zijn gebonden, moeten gelden. Voor de vrees van Mr. Nelissen (pag. 289-290), dat aldus een bescheiden timmermannetje, met een paar knechts werkende, een C.A.O. met een vakvereniging zal aangaan, waardoor hij al zijn groteren collega's de wet kan voorschrijven, is toch waarlijk geen reden. De vakvereniging wordt geleid door practici, die geen C.A.O. zullen aangaan, die bij *alle* collega's van het bescheiden timmermannetje juist den prikkel scheidt de vakverenigingsleden uit te sluiten! Wil een vakvereniging haar leden verbieden zich beneden een bepaald loon te verhuren, dan kan zij dit heel wat eenvoudiger bereiken door een bindend verenigingsbesluit te nemen. Daarvoor heeft zij geen C.A.O. met een klein baasje noodig.

Wat niet wordt genoemd.

In het bovenstaande konden wij slechts enkele der belangrijkste bepalingen van het ontwerp aanroeren.

Daarnaast bewaart het ontwerp een stilzwijgen over enkele andere punten, die eveneens van groote beteekenis zijn.

De C.A.O. wordt gesloten om den bedrijfsvrede te bevorderen. Wat nu, indien in de C.A.O. geen verbod tot werkstaking en uitsluiting is opgenomen? Moet men aannemen, dat dat verbod dan toch stilzwijgend geldt? Op grond van Art. 1374 lid 3 B. W. zou ik hierop bevestigend willen antwoorden. Maar dan rijst een andere vraag: geldt het verbod absoluut of alleen voorzoover een conflict beoogt verandering te brengen in het bij C.A.O. bepaalde? Plaatst men

zich op het laatste standpunt, dan zet men tegelijk de deur open om het geheele verbod krachteloos te maken, daar elke vereeniging wel een conflict kan provooceren over een onderwerp, z.g. vallende buiten de C.A.O.

Een andere materie, die o.i. regeling behoeft, is die van de rechtspraak in de C.A.O. neergelegd. Bijna alle C.A.O.'s onttrekken meer of minder geschillen tusschen patroons en arbeiders rijzende aan de bevoegdheid van den burgerlijken rechter. In sommige gevallen draagt men de beslissing op aan een commissie van arbitrage volgens de Art. 620 e.v. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. In tal van andere gevallen evenwel gaat men ook deze rechtsregeling voorbij om uitspraak te doen op den grondslag van een zgn. bindend advies.¹⁾ Het komt mij voor, dat de privaatrechtelijke regeling der C.A.O. deze ontwikkeling niet kan voorbijgaan, maar in juiste banen moet leiden. In Art. 31x van de Fransche wét bijv. wordt ook dit onderwerp aangeroerd.

Zoo blijft er bij het vele goede dat het ontwerp geeft, toch nog wel het een en ander te wenschen over. Mogen de Ministers van Justitie en Arbeid er spoedig in slagen een zoo goed mogelijke wet tot stand te brengen.

Mr. Dr. A. A. VAN RHIJN.

¹⁾ Den belangstellenden lezer moge ik nader verwijzen naar mijn artikelen over Bedrijfsrechtspraak in de „Sociale Voorzorg” van Februari 1921, September 1923 en Arbitrale Rechtspraak van 1 Juli 1925.

LOONEN EN LOONSVERHOUDINGEN EERSTE HALFJAAR 1926.

Door het Bureau van Centraal Overleg te Haarlem zijn wederom gegevens verzameld over de loonen en loonsverhoudingen van meerderjarige mannelijke werklieden. De gegevens betreffen thans 47.222 werklieden in dienst van 280 ondernemingen, de gemeente Amsterdam en de gemeente Rotterdam, benevens de bovengrondsche arbeiders in het Mijnbedrijf in Limburg. De cijfers voor Amsterdam zijn verzameld door bemiddeling van het Plaatselijk Overleg (secr. Dr. J. Regtdoorzee Greup).

De werklieden zijn verdeeld in drie vakgroepen: 1, geschoolden; 2, geoefenden en 3, ongeschoolden, volgens de methode aangegeven in de Handleiding met Vaklijst voor de loonsvergelijking tusschen verschillende bedrijfstakken.¹⁾ Voor belangstellenden is deze Handleiding te verkrijgen bij het bureau van Centraal Overleg, Schotersingel 9, Haarlem. Van deze vakgroepen is, overeenkomstig de methode, aangegeven in de genoemde handleiding, het gemiddeld uurinkomen berekend door het totale inkomen over het eerste halfjaar 1926 (loon plus bijverdiensten volgens opgave van de R.V.B. sub 8) te deelen door het totaal aantal gedurende dat tijdvak gewerkte uren, (gewone uren plus overuren). De kosten der sociale voorzieningen (ziekingeld, verlof etc.) zijn dus niet bij het uurinkomen inbegrepen.

¹⁾ Zie hiervoor o.a. het artikel van den heer M. Triebels in E.-S. B. van 5 Augustus 1925.

Amsterdam. De gegevens hebben betrekking op 169 ondernemingen en de gem. Amsterdam met totaal 18554 werkl.

Amsterdam, 1^e halfjaar 1926.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Bouwvakken	55	933	471	129	333	92½	90	87
Gemeente Amsterdam ¹⁾	—	8548	2846	4489	1213	89½	86	81
Brouwersbedrijf	4	716	185	339	192	87	76½	68½
Kuipers- en kistenmakersbedrijf	3	159	42	93	24	80	78	75
Houtbedrijf	12	372	93	98	181	78½	71	64
Drukkersbedrijf	20	612	612	—	—	77	—	—
Havenbedrijf	33	1755	—	1755	—	—	71	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ²⁾	16	1190	140	367	683	76	68	64
Boekbindersbedrijf	11	312	198	114	—	75	60½	—
Metaalindustrie	14	3957	2190	1115	652	74	67	58

¹⁾ Uurinkomen over het geheele jaar 1925 van de mannelijke werklieden. De bijdrage van de werklieden voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is van het bedrag niet afgetrokken.

²⁾ Tot deze groep behooren: 1 superfosfaatfabriek, 1 chi-

ninefabriek, 1 zwavelzuurfabriek, 1 asphalffabriek, 1 soda-fabriek, 2 verffabrieken, 1 pharmaceutische handelsvereening, 1 blikfabriek, 1 vruchtensappenfabriek, 1 kabelfabriek, 1 meelfabriek, 1 papierwarenfabriek, 1 zuivelfabriek en 2 cacao-fabrieken.

Rotterdam. De gegevens hebben betrekking op 32 ondernemingen en de gem. Rotterdam met totaal 16095 werkl.

Rotterdam, 1^e halfjaar 1926.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Brouwersbedrijf	2	564	99	365	100	88½	79	72
Gemeente Rotterdam ³⁾	—	4849	1594	2026	1229	79½	73½	67½
Bakkersbedrijf	2	83	18	19	46	77	71	61
Houtbedrijf	2	201	46	53	102	71½	67	61
Boekbindersbedrijf	5	57	41	16	—	73	56	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ⁴⁾	7	258	42	113	103	70½	58	53
Metaalindustrie	14	10083	4562	2675	2846	65	62	51

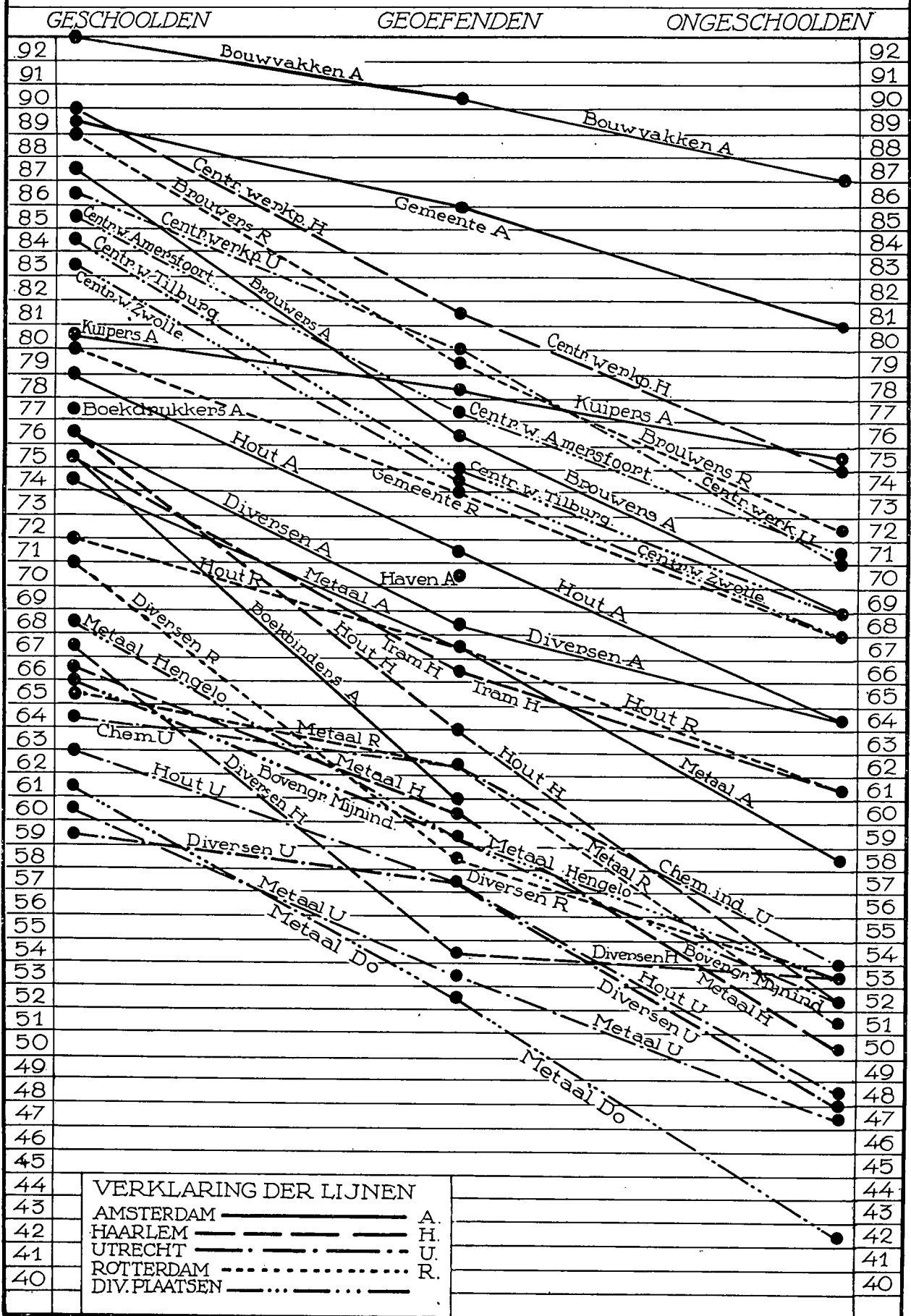
³⁾ Mannelijke werklieden bij een 15-tal gemeentebedrijven en -diensten. De bijdrage van de werklieden voor pensioen (6½ pCt. van het loon) is van het bedrag niet afgetrokken.

⁴⁾ Tot deze groep behooren: 1 chemicaliënfabriek, 3 verffabrieken, 1 papierwarenfabriek, 1 blikfabriek en 1 zuivelfabriek.

Evenals vorige keeren zijn ook thans weer de cijfers van de omvangrijkste bedrijfstakken vereenigd in een grafiek. Links is het uurinkomen der geschoolden, in het midden dat der geoefenden en rechts dat der ongeschoolden uitgezet. (In verband met de afmetingen vangt de grafiek met 40 ct. aan). Er is zoodoende een gemakkelijk overzicht verkregen van het loonpeil, terwijl de schuinte van de lijnen een maat is voor de verhouding van het uurinkomen der 3 vak-

groepen. De niet in de grafiek opgenomen bedrijfstakken kunnen door hen, die zich daarvoor in het bijzonder interesseeren, gemakkelijk in de grafiek geteekend worden. Werkgevers, die het uurinkomen van hunne onderneming willen vergelijken met het algemeene loonpeil, kunnen dit in de grafiek aangeven en dan de verbindingslijn bijv. met rooden inkt teekenen, zoodat zij in een oogopslag een indruk krijgen van de verhoudingen.

GEMIDDELD UURINKOMEN VAN MEERDERJARIGE MANNELIJKE WERKLIEDEN OVER HET EERSTE HALFJAAR 1926 TE AMSTERDAM, HAARLEM, UTRECHT, ROTTERDAM EN DIVERSE PLAATSEN...

Utrecht. De gegevens hebben betrekking op 32 ondernemingen met 2854 werklieden.

Utrecht, 1e halfjaar 1926.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Centrale werkplaatsen ⁵⁾	1	631	400	121	110	86	79½	70½
Bakkersbedrijf	1	47	14	33	—	75	69	—
Drankindustrie	2	25	3	17	5	70	59	47
Boekbindersbedrijf	6	68	51	17	—	69	55½	—
Chemische industrie ⁶⁾	5	328	39	91	198	64	62	53½
Metaalindustrie	10	1583	799	400	384	60	53	47
Houtbedrijf	2	61	14	19	28	62½	57	48
Diverse fabriekmatige bedrijven ⁷⁾ ...	5	111	32	45	34	59	57	47½

⁵⁾ Onder gemiddeld uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur vermeerderd met den gemiddelden kindertoeslag per uitbetaald uur en de gemiddelde overwerkverdiensten per gewerkt uur. De bijdrage voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is niet van het bedrag afgetrokken.

⁶⁾ Tot deze groep behooren: 1 zeepfabriek, 2 asphaltfabrieken, 1 beenzwartfabriek en 1 loodwitfabriek.

⁷⁾ Tot deze groep behooren: 1 papierwarenfabriek, 1 margarinefabriek, 1 gietverpakkingsfabriek en 2 ondernemingen in bouwmaterialen.

Haarlem. De gegevens hebben betrekking op 26 ondernemingen met 3237 werklieden.

Haarlem, 1e halfjaar 1926.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Centrale werkplaatsen ⁸⁾	1	938	680	115	143	89½	81	74½
Bakkersbedrijf.....	3	69	15	34	20	78	68	53
Houtbedrijf	3	119	23	47	49	76	63½	52
Tramwegen	1	407	52	298	57	75	66	61
Boekbindersbedrijf	4	19	13	6	—	72½	55	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ⁹⁾	4	314	94	63	157	67	54	53
Zuivelbedrijf	1	80	4	26	50	66½	63	57
Metaalindustrie	7	1292	617	395	280	66	60	50

⁸⁾ Onder gemiddeld uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur, vermeerderd met den gemiddelden kindertoeslag per uitbetaald uur en de gemiddelde overwerkverdiensten per gewerkt uur. De bijdrage voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is niet van het bedrag afgetrokken.

⁹⁾ Tot deze groep behooren: 1 zeepfabriek, 1 margarinefabriek, 1 cacao-fabriek en 1 verf-fabriek.

Diverse plaatsen. Ook ditmaal is de rubriek diverse plaatsen voortgezet.

Diverse plaatsen, 1e halfjaar 1926.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Centr. werkplaatsen te Amersfoort ¹⁰⁾ .	1	282	161	84	37	85	77	71
" " " Tilburg ¹⁰⁾	1	1147	810	143	194	84	74½	68½
" " " Zwolle ¹⁰⁾	1	945	668	111	166	83	74	67½
Metaalindustrie Hengelo	5	2494	1232	889	373	68	59	53
" " Dordrecht	9	1464	371	904	189	61	52	42
Boekbinders Den Haag	5	150	111	39	—	73	58	—
Mijnindustrie Limburg (bovengr. arb.) ¹¹⁾	—	937585 ¹¹⁾	220774 ¹¹⁾	270696 ¹¹⁾	446115 ¹¹⁾	65½	59	52

¹⁰⁾ Onder gemiddeld uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur, vermeerderd met den gemiddelden kindertoeslag per uitbetaald uur en de gemiddelde overwerkverdiensten per gewerkt uur. De bijdrage

voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is niet van het bedrag afgetrokken.

¹¹⁾ Aantal diensten (van 8 uur) gedurende het eerste halfjaar 1926.

Ten slotte hebben wij uit de gegevens, die tot nog toe werden gepubliceerd, een overzicht opgesteld van de loonbeweging sinds 1923. Wij hebben de cijfers, die door verschillende omstandigheden niet met de vroeger gepubliceerde vergelijkbaar waren, daarbij weggelaten. Daardoor werd op sommige plaatsen het overzicht niet geheel compleet, doch voor alles moet worden vermeden, dat uit de cijfers verkeerde conclusies getrokken zouden kunnen worden.

De invloed van de betrokken cijfers kan worden afgeleid uit de gegevens omtrent het aantal werklieden over het 1ste halfjaar 1926 in de bovenstaande tabellen.

Plaats en bedrijfstak	Vakgroep	Uurinkomen in cts.						
		Iste halfj. 1923	2de halfj. 1923	Iste halfj. 1924	2de halfj. 1924	Iste halfj. 1925	2de halfj. 1925	Iste halfj. 1926
Amsterdam. Bouwvakken	1	107	103	95	91	92	91 ⁵	92 ⁵
	2	—	—	—	87	87	89	90
	3	96	95	88	85 ⁵	86	86	87

Kuipers- en Kistenmakers	1	80	78	80	81	80	81	80
	2	85	77	77	77	75	78	78
	3	78	73	73	77	75	76	75
Houtbedrijf ..	1	77	75	75	77	79	78	78 ⁵
	2	71	70	70	71	72	72	71
	3	65	65	65	65	65	65	64
Brouwers- bedrijf	1	—	—	—	88	88	87	87
	2	—	—	—	77	78 ⁵	77	76 ⁵
	3	—	—	—	68	70	68	68 ⁵
Havenbedrijf	1	—	—	—	—	—	—	—
	2	70	69	67 ⁵	68	70	70	71
	3	—	—	—	—	—	—	—
Metaal- industrie ..	1	76	75	72	71	72	74	74
	2	66	66	63	63	65	67	67
	3	57	58	55	55	55	57	58
Div. Fabr. m. bedr. ...	1	81	81	75	75	73	74	76
	2	66	67	66	66	68	68	68
	3	65	68	65	66	63	66	64
Boekbinders- bedrijf	1	76	78	77	78	77	76	75
	2	65	65	66	67	66	60 ⁵	60 ⁵
	3	—	—	—	—	—	—	—
Rotterdam. Metaal- industrie ..	1	68	63	59	61	60	63	65
	2	62	58	54	55	56	61	62
	3	53	46	46	46	45	50	51

Houtbedrijf ..	1	—	73	—	71	70	73 ⁵	71 ⁵
	2	—	69	70	65	67	67 ⁵	67
	3	—	59	59	58	61	64 ⁵	61
Div. Fabr. m. bedr.	1	—	70	71	70	68	71	70 ⁵
	2	—	63	61	62	57	59	58
	3	—	58	56	54	50	52 ⁵	53
Brouwers-bedrijf	1	—	—	—	89	88	89	88 ⁵
	2	—	—	—	79	79	78 ⁵	79
	3	—	—	—	71	73	70 ⁵	72
Utrecht. Metaal-industrie ..	1	64	65	61	60	60	64	60
	2	55	55	53	52	53	55	53
	3	46	47	46	46	46	48	47
Centrale werkplaatsen.	1	—	—	—	85	86	85	86
	2	—	—	—	77	78	78	79 ⁵
	3	—	—	—	70	70	70	70 ⁵
Houtbedrijf ..	1	—	68	61	61	62	61 ⁵	62 ⁵
	2	—	66	59	56	54	57	57
	3	—	55	49	48	45	48	48
Chemische ind.	1	—	69	62	65	65	66	64
	2	—	65	60	64	61	61 ⁵	62
	3	—	56	54	54	54	54	53 ⁵
Div. Fabr. m. bedr. ..	1	—	—	62	59	59	58 ⁵	59
	2	—	—	59	56	56	55	57
	3	—	—	50	49	48	48	47 ⁵
Drank-industrie ..	1	—	69	72	69	69	70	70
	2	—	60	60	59	60	58 ⁵	59
	3	—	48	49	49	48	47	47
Haarlem. Centrale Werkpl. ..	1	100	94	87	88	89	89	89 ⁵
	2	94	88	81	81	81	81	81
	3	86	80	75	75	75	75	74 ⁵
Metaal-industrie ..	1	69	67	63	65	64	66	66
	2	62	60	57	59	57	59	60
	3	53	53	48	46	46	46	50
Trambedrijf.	1	—	80	76 ⁵	75 ⁵	75 ⁵	75	75
	2	—	72	68	67	67	66	66
	3	—	65	62	61 ⁵	61 ⁵	61	61
Bakkersbedrijf	1	—	85	83	79	77	75	78
	2	—	69	69	70	69	70	68
	3	—	—	—	—	—	—	53
Div. Fabr. m. bedr. ..	1	—	68	69	68	73	72	67
	2	—	55	56	62	62	58	54
	3	—	—	54	56	53	55	53
Zuivelbedrijf	1	—	—	67	66	66 ⁵	66	66 ⁵
	2	63	62	63	63	63	59	63
	3	57	56	57	56 ⁵	58	56	57
Houtbedrijf ..	1	97	—	96	81	—	75	76
	2	80	—	70	65	—	73	63 ⁵
	3	57	—	57	55	—	48	52
Boekbinders-bedrijf	1	—	—	73	74	72	71	72 ⁵
	2	—	—	—	—	—	55	55
	3	—	—	—	—	—	—	—
Dordrecht. Metaal-industrie ..	1	65	62	59	59	59	61	61
	2	55	54	52	52	52	52	52
	3	47	46	41	42	42	42	42
Hengelo. Metaal-industrie ..	1	68	68	64	63	64	66	68
	2	59	59	57	54	56	59	59
	3	51	52	51	49	50	52	53

Haarlem, October 1926.

Ir. B. BÖLGER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.**DE SANERING VAN HET BELGISCH GELDWEZEN.**

De heer Léon Nemry, consul-generaal, handelsattaché aan de Belgische Legatie te 's-Gravenhage, schrijft ons:

We hebben in de E.-S. B. van 25 Augustus jl. een korte uiteenzetting gegeven over de poging, die België wilde doen om het geldwezen te sanceren. Wij spraken daarbij tevens als onze meening uit, dat het op dien datum nog niet paste om details te geven over een werk, dat zich toen nog in het stadium van ontwikkeling bevond en dat het evenmin gewenscht was met kritiek voor den dag te komen, voordat objectieve resultaten verkregen waren.

Op het oogenblik zijn zoodanige resultaten bereikt. De 25ste October vormt een keerpunt in de geschiedenis van het Belgische geldwezen; immers op dezen datum werd aan den Koning het rapport overhandigd, waarin het Gouvernement het mechanisme

van de stabilisatie uiteenzet, en waarin de verschillende besluiten voorkomen, die den Minister van Financiën machtigen een leening in het buitenland te sluiten. Ook werd een overeenkomst tusschen de Nationale Bank en den Belgischen Staat goedgekeurd, waarbij het bankoctrooi verlengd werd en de stabilisatie van het geld werd geregeld.

De dagbladen hebben of den ganschen tekst of groote uittreksels van deze belangrijke documenten gepubliceerd. Het lijkt ons dan ook overbodig tot een gedetailleerde analyse van den inhoud over te gaan en wij zullen ons ertoe bepalen de strekking in eenige groote trekken in herinnering te brengen.¹⁾

Beginnen wij met vast te stellen, dat men redelijkerwijze de Belgische Regeering niet van gebrek aan activiteit kan beschuldigen. De vele in enkele maanden verrichte werkzaamheden, de ingrijpende maatregelen, die slag op slag genomen zijn, vormen het resultaat van een geweldige krachtsinspanning. De stabilisatie is voorbereid door een schuldregeling met de Vereenigde Staten en met Groot-Brittannië; door onverbiddelijke beperking van de uitgaven van den Staat; door het aannemen van 1.500.000.000 nieuwe belastingen; door het scheppen van een zelfstandig fonds ter delging van de vlottende en de geconsolideerde schuld; door het oprichten van de Belgische Nationale Spoorwegmaatschappij; door regeling en conversie van de binnenlandsche vlottende schuld.

In vijf maanden tijds hebben deze voorbereidende maatregelen het terrein geëffend, zoodat men tot het eigenlijke werk van de stabilisatie kon overgaan.

Het was zaak al deze factoren in onderling verband met elkaar te brengen en hun voor alles een soliede basis te verschaffen. Men heeft deze basis gevonden in de overeenkomst tusschen den Staat en de Nationale Bank.

Het valt thans niet meer te ontkennen, dat de rol van de circulatiebanken in den loop van de laatste 30 jaren steeds belangrijker is geworden. Men behoeft slechts de geschiedenis te herlezen om te constateeren, dat in verloop van tijden de bevoegdheden der circulatiebanken geleidelijk zijn uitgebreid, naarmate de internationale handel toenam. Laten wij niet te ver van huis gaan en ons beperken tot de Nederlandsche en de Javasche Bank. Niemand zal er op het oogenblik in Nederland aan denken de uiterst belangrijke rol in twijfel te trekken, die de Nederlandsche Bank heeft gespeeld bij het herstel van de Nederlandsche financiën. In andere landen heeft men zich reenschap gegeven van het nut van circulatiebanken met uitgebreide bevoegdheden; de stichting van een dergelijk instituut in Afrika en Australië is daar een nieuw en zeer overtuigend bewijs van.

Dit juist is een van de belangrijkste punten van de Belgische hervorming; de Belgische Nationale Bank zal in *de grootst mogelijke onafhankelijkheid* en in nauw contact met alle onderdeelen van het nationale economisch leven de duurzaamheid der stabilisatie verzekeren.

Daartoe is de minimum dekking van den biljetten-omloop van 33½ pCt. voortaan op 40 pCt. gebracht, waarvan 30 pCt. in goud en de rest in goudwissels. Onafhankelijk van deze dekking beschikt de Bank over middelen, die haar in staat stellen, deze wettelijke reserve op gemiddeld 50 pCt. te brengen en dit gemiddelde zoolang te handhaven als de omstandigheden het eischen. Deze basis van 50 pCt. wordt ten slotte ondersteund door een belangrijke reserve aan wissels, terwijl de groote circulatiebanken in het buitenland hun zedelijken en materielen steun verleenen door een tusschen haar en de Nationale Bank gesloten crediet- en herdisconto-overeenkomst. Deze steun is bijzonder waardevol; hij wordt verleend door de Bank of England, de Banque de France, de Federal Reserve Bank te New York, de

¹⁾ Den volledige tekst van deze documenten kan men vinden in het Belgisch Staatsblad van 25 October 1926. [Red.]

Keizerlijke Bank van Japan, de Reichsbank en de circulatiebanken van Nederland, Zweden, Hongarije en Oostenrijk.

Met dit feit wordt een nieuw tijdperk ingeluid, dat zoowel voor België als voor andere landen gelukkig belooft te worden; dit voorbeeld van solidariteit bewijst o.i. wel, dat de circulatiebanken in de wereld geroepen zijn een steeds belangrijker rol te gaan spelen. Mogelijk beteekent het een eerste stap op den weg naar een meer permanente internationale financiële samenwerking.

Het kwam er op aan de stabilisatie van de Belgische valuta een duidelijk sprekend karakter te geven met het oog op de internationale wisselmarkt. De oplossing bestaat hierin, dat men een veelvoud van 5 francs heeft aangenomen voor de noteering van den Belgischen franc op het buitenland. De biljetten behouden de kracht van wettig betaalmiddel, dat zoowel de openbare kassen als de particulieren verplicht zijn aan te nemen. De koers op het buitenland wordt vastgesteld in een veelvoud van 5 francs, dat den naam „Belga” draagt. De Nationale Bank neemt dit veelvoud aan als basis voor de inwisseling harer biljetten, welke inwisseling zal worden hervat, en wel hetzij in goud, hetzij in zilver, berekend tot de goudwaarde, hetzij in den vorm van goudwissels op het buitenland.

Het gaat hier derhalve niet om een nieuwe geldsoort, maar om de benaming, die een van de onderdeelen van het huidige geldsysteem verkrijgt voor het wisselverkeer.

De stabilisatie geschiedde op de basis van 175 francs per pond goud sterling; het biljet van 5 francs, d.w.z. de „Belga” staat gelijk met 0,209211 Gram fijn goud.

Het eerste besluit van 20 October verleent den Minister van Financiën de bevoegdheid in het buitenland een leening te sluiten tot een effectief totaal van hoogstens 100.000.000 dollar of een daarmee overeenstemmende waarde. De opbrengst van deze leening is bestemd voor de stabilisatie van het geldwezen. Het besluit stelt vast, dat de heer Emile Francqui, Minister van Staat en lid van den Ministerraad de macht heeft deze leening te sluiten en de daarop betrekking hebbende overeenkomsten in naam van den Belgischen Staat te ondertekenen.

De omvang van deze bevoegdheden behoeft het Nederlandsche publiek niet te verbazen; de formulering van de Nederlandsche en Indische leeningwetten is in de laatste jaren voortdurend ruimer gesteld. De Indische Leeningwet 1921 heeft de rij in dit opzicht geopend. Zij verleent den competenten Minister volmacht om leeningen te sluiten, waarbij de wetgever zich slechts beperkt tot het vaststellen van een maximum bedrag en de maximum kosten van den dienst der leeningen. De buitenlandsche leeningen, zoowel voor Nederlandsch-Indië als voor het moederland, verleenden den competenten Ministers soortgelijke rechten. Het komt erop neer, dat dergelijke operaties heden ten dage meer en meer het karakter krijgen van groote particuliere transacties, waarbij men den uitvoerenden autoriteiten toestaat het gunstigste moment te kiezen en de operaties, waarmede zij belast zijn, te „commercialiseeren”.

Het Belgisch besluit van 20 October geeft den heer Francqui een macht van nog grooter uitgestrektheid. Het beperkt zich er toe het maximum bedrag van de leening te bepalen. De bijzondere omstandigheden van de voorgenomen, verstrekkende operaties rechtvaardigen deze methode ten volle.

Het tweede besluit van 25 October is gewijd aan de overeenkomst, die den 18den October tussehen den Belgischen Staat en de Nationale Bank werd gesloten. Volgens de bepalingen van deze overeenkomst stemt de Staat erin toe aan de Bank de volledige opbrengst van de leening af te staan om de stabilisatie van den franc te bewerkstelligen; een en ander ter terugbetaling van het verschuldigde bedrag aan Bons du

Trésor, die haar schuld jegens de Bank vertegenwoordigen.

Anderzijds heeft de Bank volmacht het zilver uit haar metaalvoorraad te realiseeren mits het de opbrengst hiervan besteedt voor het aankopen van goud. De toeneming van het actief, voortvloeiend uit de herschatting van den metaalvoorraad zal worden afgestaan aan den Staat, die de op deze wijze verkregen som onder aftrek van 600.000.000 zal besteden om een overeenkomstig bedrag aan bons bij de Bank af te lossen. De door den Staat gereserveerde 600 miljoen zullen dienen om deviezen te verwerven ter delging van de vlottende buitenlandse schuld. Het resultaat van deze overeenkomst zal zijn, dat de schuld van den Staat aan de Bank verminderd wordt met een bedrag van meer dan 4700 miljoen franc. Het saldo van de schuld zal op zijn beurt gedelgd worden door de opbrengst van het amortisatiefonds.

Het derde besluit, eveneens van 25 October, verlengt het octrooi van de Nationale Bank tot 1952 en brengt het kapitaal van deze instelling op 200 miljoen. Het besluit bevat bovendien alle bepalingen, die noodzakelijk zijn om de Nationale Bank haar onmisbare onafhankelijkheid te verleen ter vervulling van haar taak van groot-regulatrice van het economisch leven der natie.

Het vierde besluit ten slotte beveelt de stabilisatie van den franc, gebaseerd op de verschillende maatregelen, die dus op het volgende neerkomen. De schulden van den Staat aan de Nationale Bank, die 25 October jl. een bedrag van 6705 miljoen bedroegen, worden teruggebracht tot een maximum van 2 milliard. Dit saldo zal progressief gedelgd worden, het zal onder geen omstandigheden vermeerderd mogen worden. De Staat draagt aan de Nationale Bank over het totale bedrag van de buitenlandse leening, tot welker uitgifte bij besluit van 20 October is besloten. De Bank moet haar goud, haar zilver en haar buitenlandsche deviezen op hun reële francwaarde brengen, overeenkomstig den koers, die bij dit besluit is bepaald. Behalve haar goudvoorraad dient de Bank zich te bedienen van haar beschikbare gouddeviezen, om de stabiliteit van den wisselkoers te verzekeren. Zij zal zoo noodig tot hetzelfde doel gebruik moeten maken van de credieten, die zij direct verkregen heeft van de circulatiebanken en credietinstellingen in het buitenland. De Bank is verplicht, een voorraad goud en gouddeviezen op het buitenland aan te houden, gelijk aan een bedrag van 40 pCt. van haar dadelijk opeisbare verplichtingen, waarvan minstens 30 pCt. aan goud. Het kapitaal van de Bank wordt op 200 miljoen franc gebracht, de biljetten in francs, die door de Bank worden uitgegeven, blijven „wettig betaalmiddel”; deze biljetten zijn verzekerd door het gansche bezit van de Bank. De koers van den Belgischen franc op het buitenland wordt uitgedrukt in een veelvoud van vijf, dat den naam draagt van „belga”. De pariteit met de buitenlandsche munteenheden is vastgesteld op een gewicht van 0,209211 gram fijn goud per „belga”.

Indien de Bank als wettig betaalmiddel „belga” biljetten uitgeeft, zullen deze biljetten terzelfdertijd hun waarde in francs dienen te vermelden. Francbiljetten zullen ten allen tijde inwisselbaar zijn tegen biljetten in „belga”, in een verhouding van vijf tot een. Voegen wij hier nog aan toe, ter completeering van deze algemeene voorschriften, dat de Staat wederom gebruik zal maken van zijn recht om pasmunten te slaan; en wel tot een bedrag, dat noodig is om de tegenwoordige pasmunt op een niveau te brengen, dat in overeenstemming is met het niveau van vóór den oorlog. Aangezien de Staat er niet terstond toe kan overgaan het daartoe benoodigde bedrag in zijn geheel te laten slaan, zal er aanvankelijk nog een overgangstoestand heerschen, waarin de coupures van 5 en 20 francs voorloopig zullen blijven circuleeren voor rekening

en verantwoording van den Staat, onder dezelfde voorwaarden en met dezelfde wettelijke rechten als op het oogenblik.

Het kritieke oogenblik van de stabilisatie is op het oogenblik voorbij, de buitenlandsche leening is geplaatst. Haar succes te New York, te Londen en te Amsterdam schijnt volgens de eerste berichten belangrijk geweest te zijn. Het is ons ter oore gekomen, dat Amerikaansche bankiers, toen de inschrijving te New York na een half uur werd gesloten, naar Amsterdam getelegrafeerd hebben, om zich nog een even groot gedeelte te verzekeren van het bedrag, dat voor Nederland was bestemd.

Het schijnt wel, dat het moment om op de wereldmarkt een leening van deze beteekenis te plaatsen, bijzonder goed gekozen was. Wij weten, dat de laatste eerste klas conversieleeningen hier slechts 4½ pCt. gaven. De zeer gunstige voorwaarden van de Belgische leening boden een onmiskenbare aantrekkelijkheid, die nog versterkt werd door het terugkeerend vertrouwen in de Belgische valuta.

Wil dit zeggen, dat de voorwaarden te voordeelig zijn geweest? Wij gelooven het niet. Wij gelooven integendeel, dat dergelijke operaties in zeer ruimen geest moeten worden uitgevoerd, evengoed als wij van meening zijn, dat de koers van de stabilisatie niet moest worden geforceerd.

De bijzondere omstandigheden, waarin België zich bevindt, hadden er de bewindlieden niet toe mogen brengen, den hoog te strak te spannen. De indirecte voordeelen van deze succesvolle operatie schijnen zoo verstrekkend, dat zij dat deel van het vraagstuk, dat men den schadelijken kant zou kunnen noemen, volkomen rechtvaardigen. Men mag niet uit het oog verliezen, dat het reële kapitaal van België zijn werkracht is en dat dit kapitaal in zijn geheel niet kan worden aangewend, wanneer het niet wordt gesteund door het materiele en moreele crediet in het buitenland. Dit crediet heeft het mogelijk gemaakt, een transactie, die aan velen onuitvoerbaar scheen, snel te verwezenlijken. Het staat thans aan het land te toonen, door duurzame krachtsinspanning, door zijn aloude werklust en energie, dat het den steun, dien het buitenland brengt, waardig zal zijn.

De terugkeer van het vertrouwen in het binnenland, zoowel als in het buitenland, is de voornaamste voorwaarde voor het herstel. Het zal den terugkeer van de gevluchte kapitalen begunstigen, evenals den normalen toevoer van nieuw kapitaal. Zeker, er zullen nog moeilijkheden te overwinnen zijn, maar de praktische resultaten, die tot op heden zijn verkregen, zijn zoodanig, dat zij de kalmte en de rust zullen doen terugkeeren.

ONTVANGEN:

Over den invloed van het depressieverschijnsel op de onderneming door Dr. B. H. de Jongh; openbare les, gehouden bij de opening van zijn lessen als privaatsdocent in de bedrijfsleer aan de Rijksuniversiteit te Leiden op 2 October 1926. Roermond, 1926; J. J. Romen en Zonen.

Advies over het gewijzigd ontwerp van wet op de naamlooze vennootschappen, uitgebracht door eene commissie uit het verbond van Nederlandsche werkgevers, 's-Gravenhage, 1926; Mouton & Co.

De Rechtsverhouding van Moeder- en Dochtermaatschappij, onderling en ten aanzien van derden, door Mr. D. J. Sannes, advocaat en procureur. Zutphen, 1926; W. J. Thieme & Cie.

Rapport van een commissie, ingesteld door de vereniging van Nederlandsche gemeenten en den nationalen woningraad, inzake het hurenprobleem voor arbeiders- en middenstaafswoningen van woningbouwverenigingen en gemeenten.

Supplement op de toelichting op de voorschriften voor de begroting en rekening der gemeente, door W. Wagenaar, Hoofdcornmissie bij het Departement van Financiën met medewerking van H. D. G. Groeneveld, Secretaris der Adviescommissie begrotings- en rekeningsvoorschriften 1924, Commies ter provinciale griffie van Zuid-Holland, Alphen aan den Rijn, 1926; N. Samsom.

ment van Financiën met medewerking van H. D. G. Groeneveld, Secretaris der Adviescommissie begrotings- en rekeningsvoorschriften 1924, Commies ter provinciale griffie van Zuid-Holland, Alphen aan den Rijn, 1926; N. Samsom.

MAANDCIJFERS. RIJKSPPOSTSPAARBANK.

SEPTEMBER	1924	1925	1926
Inlagen	f 10.526.445	f 10.114.903	f 10.648.447
Terugbetalingen ...	„ 10.237.280	„ 9.616.412	„ 9.494.226
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 302.540.100	„ 304.166.118	„ 313.613.021
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 44.062.850	„ 42.055.450	„ 41.878.900
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	9.943	10.027	10.922
Aantal geheel afbetaald	7.264	7.205	6.444
Aantal in omloop op ultimo	1.965.804	1.979.736	2.005.254

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	30 Oct.	25-30 Oct.	18-23 Oct.	11-16 Oct.	26-31 Oct.	27 Oct.-1 Nov.	20-24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	3 1/8-1/4	2 7/8-3 1/4	2 3/4-7/8	2 5/8-3/4	3 9/16	4 3/4-7/8	3 1/8-3/16
Prolong.	3 1/2	3-1/2	2 1/2-3	2-3/4	3 3/4-4	4 1/2-3/4	2 1/4-3/4
<i>Londen</i>							
Daggeld ..	3 1/2-4	3 1/2-4 1/2	3-5	3 1/2-4 3/4	3-4 1/2	1 1/2-3	1 3/4-2
Partic. disc.	4 3/4	4 3/4	4 11/16-3/4	4 1/16-3/4	3 3/4-1 9/16	3 3/4	2 1/4-3/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld ..	6-7 1/2	3-7 1/2	3-5	3-4 1/2	7-10 1/2	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	4 7/8	4 7/8	4 3/4-7/8	4 7/8-5 1/8	7 1/8	—	—
56-90 d...	4 3/4	4 5/8-3/4	4 1/2-5/8	4 5/8-5 1/8	7	—	2 1/8-1/2
Warenwechsel.	5 1/4	5 1/8-3/8	5 1/8-1/2	5 1/4-1/2	8 1/4-9	—	—
<i>New York</i>)							
Call money	4 1/2-3/4	4 1/2-3/4	4-3/4	5-3/4	4 3/4-5 1/4	2-3 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4	4	4	4	3 3/8	—	—

1) Call money-koers van 29 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
26 Oct. 1926	2.50 1/8	12.12 3/8	59.45	7.71	34.79	100 1/8
27 „ 1926	2.50 1/8	12.12 3/8	59.44 1/2	7.65	34.80	100 1/8
28 „ 1926	2.50 1/8	12.12 3/8	59.47	7.65	34.80	100 1/8
29 „ 1926	2.50 1/8	12.12 3/8	59.49	7.87	34.80	100 1/8
30 „ 1926	—	12.12 3/8	59.47 1/2	7.85	34.80	100 1/8
1 Nov. 1926	12.11 7/8	2.50	59.45 1/2	7.97 1/2	34.80	100 1/8
Laagste d.w. 1)	12.11 1/2	2.49 3/8	59.43	7.58	34.65	100
Hoogste d.w. 1)	12.12 3/8	2.50 3/8	59.50	8.—	35.10	100 1/2
25 Oct. 1926	2.50 1/16	12.12 3/8	59.47	7.64 1/2	34.82 1/2	100 3/8
18 „ 1926	2.49 15/16	12.12 3/8	59.50 1/2	7.23	35.07 1/2	100 3/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	34.59	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
26 Oct. 1926	48.25	35.30	7.39	1.40	11.25	37.97 1/2
27 „ 1926	48.25	35.31 1/2	7.38	1.40	11.—	37.87 1/2
28 „ 1926	48.25	35.30	7.39	1.40	10.72 1/2	37.90
29 „ 1926	48.25	35.32 1/2	7.40	1.40	11.06 1/2	37.87 1/2
30 „ 1926	48.25	35.32 1/2	7.40	1.40	—	—
1 Nov. 1926	48.21	35.30	7.40	1.40	10.80	38.—
Laagste d.w. 1)	48.17	35.15	7.37	1.35	10.60	37.70
Hoogste d.w. 1)	48.25	35.35	7.42	1.45	11.40	38.15
25 Oct. 1926	48.27	35.30	7.39	1.35	11.25	38.—
18 „ 1926	48.30	35.30	7.39	1.32	10.37 1/2	38.20
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Ostø *)	Helsingfors *)	Buenos-Aires *)	Montreal *)
26 Oct. 1926	66.85	66.50	62.85	6.28	102	2.50¼
27 " 1926	66.82½	66.50	62.60	6.29	102	2.50¼
28 " 1926	66.82½	66.50	62.25	6.28	102	2.50¼
29 " 1926	66.82½	66.50	62.25	6.30	102	2.50¼
30 " 1926	66.85	66.52½	62.45	6.30	102	2.50¼
1 Nov. 1926	66.82½	66.50	62.35	6.30	102	2.50¼
Laagste d.w.1)	66.70	66.42	62.—	6.26	101½	2.50
Hoogste d.w.1)	66.92	66.55	62.80	6.32	102¼	2.50½
25 Oct. 1926	66.85	66.50	62.20	6.29	102	2.50¼
18 " 1926	66.80	66.50	60.85	6.29	102	2.50
Muntpariteit	66.80	66.67	66.67	48.—	105	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Nov. 1926 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bankdisconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10½	12.11½	5
Berlijn *)	100 Mark	59.26½	59.46½	6
Parijs *)	100 Franc	48.—	7.96½	7½
Brussel *)	100 "	48.—	34.80	7
Zürich *)	100 "	48.—	48.22	3½
Praag	100 Kronen	50.41¹	7.41	5½
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.30	7
Boedapest	Mill. Kronen	50.41¹	34.95	6
Boekarest	100 Lei	48.—	1.41	6
Sofia	100 Leva	48.—	1.80	10
Belgrado	100 Dinar	48.—	4.39	7
Stamboel	Turksch £	10.93	1.24	
Athene	100 Drachme	48.—	3.02½	11
Milaan *)	100 Lira	48.—	10.81	7
Madrid *)	100 Peseta	48.—	38.09	5
Lissabon	Escudo	2.68½	0.125	8
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.50	6
Oslo *)	100 "	66.67	62.35	4½
Stockholm *)	100 "	66.67	66.82½	4½
Reickjavik	100 I.Jsl. Kr.	66.67	55.20	
Warschau	100 Zloty	48.—	27.75	10
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	0.24½	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	8
Reval (Estland)	100 Estl. Mk.	0.66½	0.66½	10
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26	6.30½	7½
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	
Danzig	100 Gulden	48.40	48.25	5½
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4875	2.50	4
Montreal	Canad \$	2.4875	2.50¾	
Mexico	Mex. Dollar	1.0568²	1.22½	
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568²	1.02	
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.97	0.89	
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075³	0.34½	
Valparaiso	Peso (papier)	0.9080²	0.30½	
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.43	
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.50	
Lima (Peru)	Per. £	12.10½	9.19	
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.49	
Caracas (Venezuela)	Boliviar	0.4795	47.40	
Paramaribo	Gulden	1.—	99.50	
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01½	
San José (C. Rica)	Colon	0.6220	0.62½	
Guatemala	Peso	0.0415	0.0415	
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48½	2.52¾	
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.23½	
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.807	0.91	4
Batavia	Gulden I.C.	1.—	1.00¾	4
Kobe	Yen	1.24	1.22½	6.57
Hong Kong	Dollar	1.18½	1.18½	
Shanghai	Taël	1.46½	1.46½	
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.40½	
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.22½	
Bangkok	Tical	0.914	1.12½	
Teheran (Perzië)	Kran		0.24½	
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10½	12.08½	
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.45	
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10½	12.13	
Nieuw Zeeland	£	12.10½	12.13	

1) Pariteit der voorm. Oostenr. Kroon. 2) Goudpeso. 3) Milreis Goud. *) Not. te Amsterdam. **) Id. te Rotterdam. Overige not. part. opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
26 Oct. 1926	4,84¼/16	3,06	23,76½	39,98
27 " 1926	4,84¼	3,04½	23,76½	39,98
28 " 1926	4,84¼	3,11½	23,77½	39,98
29 " 1926	4,84¼/16	3,17	23,77½	39,99½
30 " 1926	4,84¼	3,16½	23,78½	39,99½
1 Nov. 1926	4,84¼/8	3,18½	23,79½	40,—
2 Nov. 1925	4,84¼/8	4,17	23,80	40,24
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81¼	40¼/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	16 Oct. 1926	23 Oct. 1926	25/30 Oct. '26 Laagste	30 Oct. 1926 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97½	97½	97¼/16	97¼/16
Athene	Dr. p. £	400	409	396	412
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 5/16	1/10 5/16	1/10 5/16	1/10 5/16
Budapest ...	Pen. p. £	27.77½	27.72½	27.65	27.72½
B. Aires 1) ...	d. p. \$	457/8	457/8	45¾	45¼/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1/57/8	1/57/8	1/57/8	1/57/8
Constantin ..	Piast. p. £	932½	947½	940	980
Hongkong ..	Sh. p. \$	1 11½	1 11½	1 10½	1 11½
Kobe	Sh. p. yen	2/01/32	2/01/32	2/01/32	2/01/32
Lissabon 1) ..	d. per Esc.	217/32	217/32	233/64	235/64
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	49¼/8	49¼/8	49	49¼/8
Montreal 1) ..	\$ per £	4.84¼/8	4.84¼/8	4.84	4.84¼/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	6½	6¼/16	6¼/16	6¼/16
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/5¼/8	2/4¼/16	2/4¼/16	2/6
Singapore ...	id. p. \$	2/37/8	2/37/8	2/37/8	2/37/8
Valparaiso 2) ..	\$ p. £	39.47	39.45	39.44	39.62
Warschau ...	Zl. p. £	43½	43½	42	45

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

Londen 1) N.York 2)		Londen	
25 Oct. 1926	24¼/16	25 Oct. 1926	84/11½
26 " 1926	24¼/16	26 " 1926	84/11½
27 " 1926	24¼/16	27 " 1926	84/11½
28 " 1926	24¼/16	28 " 1926	84/11½
29 " 1926	24¼/16	29 " 1926	84/11½
30 " 1926	24¼/16	30 " 1926	84/11½
31 Oct. 1925	32¼/8	30 Oct. 1925	84/10½
20 Juli 1914	24¼/16	20 Juli 1914	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	15 Oct. 1926	23 Oct. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank ...	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschot op uit. Sept. 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomen belasting	f 1.480.076,29	f 22.449,10
Voorschotten aan de koloniën	49.550.456,42	49.550.456,42
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	14.210.272,15	8.109.240,49
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	141.404.255,93	139.066.336,53
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	12.417.982,02	10.759.502,06
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	3.430.348,03	1.880.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank ...	f 14.837.607,05	f 13.269.598,28
Schatkistbiljetten in omloop 1)	111.623.000,—	111.623.000,—
Schatkistpromessen in omloop	87.000.000,—	71.900.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	41.000.000,—	26.000.000,—
Zilverbons in omloop	14.057.783,—	14.524.114,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	—	—
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfondsen 2) ..	11.514.648,14	10.511.966,98
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2) ..	22.955.453,72	17.432.530,02
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	550.000,—	590.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	4.528.858,04	4.543.353,25

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	23 Oct. 1926	30 Oct. 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië Indische Schatkistprom. in omloop ..	f 4.150.000,— 1)	f 1.093.000,—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië Muntbiljetten in omloop	33.403.000,—	33.392.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingsgelden van het Ned.-Ind. muntfonds	2.938.000,—	2.938.000,—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	1.006.000,—	847.000,—
Totaal	f 33.769.000,— 1)	f 37.821.000,—
Tegood bij 's Rijks kas	2.977.000,—	4.599.000,—
Te goed bij de Javasche Bank	4.751.000,—	—

1) Verbeterde opgave.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 1. Nov. 1926.

		Activa.		
Binnenl. Wis- f	Hfdbk. f	48.267.555,37		
sels, Prom., Bijbnk. "		9.962.841,06		
enz. in disc. Ag. sch. "		15.564.722,36	f	73.795.118,79
Papier o. h. Buitenl. in disconto.		—		
Idem eigen portef.	f	185.543.762,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "		—		185.543.762,—
Beleeningen	Hfdbk. f	81.299.279,13		
incl. vrsch. Bijbnk. "		14.242.625,56		
in rek.-crt. Ag. sch. "		7.481.2816,09		
op onderp. f		170.354.720,78		
Op Effecten.	f	165.440.569,42		
Op Goederen en Spec. "		4.914.151,36		170.354.720,78
Voorschotten a. h. Rijk		—		4.689.112,82
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	62.266.185,—		
Muntmat., Goud		356.290.383,51		
	f	418.556.568,51		
Munt, Zilver, enz.		26.734.398,66		
Muntmat., Zilver		—		445.290.967,17
Effecten				
Belegging Res. fonds. f		7.008.176,68		
id. van 1/2 v. h. kapit. "		3.954.298,42		10.962.475,10
Gebouwen en Meub. der Bank		—		5.142.000,—
Diverse rekeningen		—		66.100.027,13
	f	961.878.183,79		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.047.731,06		
Bijzondere reserve		8.800.000,—		
Bankbiljetten in omloop		891.960.865,—		
Bankassignatiën in omloop		535.534,70		
Rek.-Cour. { Het Rijk f		—		
saldo's: { Anderen "		23.441.531,27		23.441.531,27
Diverse rekeningen		—		10.092.521,76
	f	961.878.183,79		

Beschikbaar metaalsaldo f 261.532.977,35
 Op de basis van 1/2 metaaldekking " 78.345.391,16
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.307.664.885,—
 Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschkb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
1 Nov. '26	62.266	356.290	891.961	23.977	261.533	49
25 Oct. '26	62.445	356.290	833.642	34.370	271.700	51
18 " '26	62.553	356.290	840.778	38.265	269.164	51
11 " '26	62.660	356.281	850.816	54.343	263.693	49
4 " '26	62.846	356.281	866.948	45.573	262.561	49
27 Sept. '26	63.050	356.290	823.552	45.028	272.431	51
2 Nov. '25	56.184	379.685	940.046	38.583	262.715	47
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
1 Nov. 1926	73.795	9.000	170.355	185.544	66.100
25 Oct. 1926	65.335	14.500	127.303	194.428	58.336
18 " 1926	87.654	37.000	128.467	194.181	50.771
11 " 1926	86.084	36.000	135.897	208.580	44.699
4 " 1926	86.884	35.000	130.816	218.673	47.728
27 Sept. 1926	51.062	—	133.815	218.446	42.164
2 Nov. 1925	93.484	10.000	166.259	244.249	39.486
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/2 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
18 Sept. 1926..	1.071	1.481	1.241	890	552
11 " 1926..	1.058	1.533	915	904	608
4 " 1926..	1.057	1.671	859	903	598
28 Aug. 1926..	1.069	1.589	933	915	606
21 " 1926..	1.068	1.486	1.040	899	579
19 Sept. 1925..	1.002	1.686	661	992	255
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschkb. metaal-saldo
23 Oct. 1926	227.500	—	333.000	72.000	146.500
16 " 1926	228.000	—	334.500	70.000	147.100
9 " 1926	229.000	—	333.500	73.000	147.700
2 Oct. 1926	198.935	29.984	330.457	76.457	147.972
25 Sept. 1926	199.092	30.243	329.220	69.010	150.138
18 " 1926	199.149	30.154	332.294	64.670	150.321
11 " 1926	199.021	30.171	334.234	55.044	151.785
24 Oct. 1925	143.456	42.352	336.772	56.948	107.665
25 Oct. 1924	148.784	57.346	276.063	114.341	128.684
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
23 Oct. 1926	—	159.020	—	***	56
16 " 1926	—	159.960	—	***	56
9 " 1926	—	156.830	—	***	56
2 Oct. 1926	12.191	24.561	102.275	44.301	56
25 Sept. 1926	12.158	23.654	94.850	43.534	58
18 " 1926	12.173	24.042	91.079	43.852	58
11 " 1926	12.235	24.224	83.164	43.686	59
24 Oct. 1925	17.637	28.938	98.711	60.117	47
25 Oct. 1924	34.326	17.685	105.509	35.841	53
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/2 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
27 Oct. 1926	152.815	139.069	287.615	56.250	236.820
20 " 1926	154.096	138.712	288.705	56.250	237.934
13 " 1926	154.174	139.344	290.448	56.250	239.763
6 " 1926	154.865	140.233	290.770	56.250	240.489
29 Sept. 1926	155.833	140.517	287.858	56.250	237.467
28 Oct. 1925	150.283	142.979	291.617	56.250	240.327
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
27 Oct. '26	36.715	70.094	17.756	104.850	33.496	27 1/2
20 " '26	35.325	72.772	20.202	105.344	35.134	28
13 " '26	35.810	70.859	19.607	103.964	34.580	28
6 " '26	33.265	72.678	15.798	106.860	34.382	28
29 Sept. '26	33.641	71.986	21.177	101.182	35.066	28 1/2
28 Oct. '25	30.179	74.149	11.106	102.615	27.054	23 1/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buit. l. ³⁾	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
28 Oct. '26	5.549	1.864	339	80	5.334	13	2.160
21 " '26	5.549	1.864	339	80	4.673	15	2.214
14 " '26	5.549	1.864	339	77	5.024	15	2.227
7 " '26	5.549	1.864	339	580	4.797	14	2.290
30 Sept. '26	5.549	1.864	339	579	5.882	13	2.148
29 Oct. '25	5.548	1.864	310	566	3.587	15	2.596
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. ald. Staat	Schatkistbil-jetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
28 Oct. '26	35.750	5.494	5.062	54.578	3.945	36
21 " '26	36.150	5.493	5.009	54.988	3.251	33
14 " '26	36.300	5.488	4.984	55.432	2.949	9
7 " '26	36.950	5.487	5.311	55.994	2.886	10
30 Sept. '26	36.650	5.470	4.072	55.010	2.885	37
29 Oct. '25	29.950	5.148	3.726	46.679	2.480	37
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitenl. regeeringen. ²⁾ Sluitpost activa. ³⁾ Met ingang van den bankstaat per 14 October is de post Te goed in het buitenland in twee onderdeelen gesplitst. Het tegood bij de Russische Staatsbank is pro morderie opgenomen, terwijl de thans opgenomen cijfers de andere rekeningen in het buitenland voorstellen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitencirc. banken 1)	Devezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Oct. 1926	1.679,2	179,3	411,3	1.273,1	11,2
15 " 1926	1.652,6	185,6	446,1	1.293,3	35,0
7 " 1926	1.616,3	182,9	511,0	1.377,8	11,1
30 Sept. 1926	1.598,1	201,8	521,9	1.383,5	142,1
23 " 1926	1.566,8	201,8	456,7	1.238,8	7,4
23 Oct. 1925	1.204,7	124,4	323,5	1.311,5	14,0
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksg. beherd.
23 Oct. 1926	91,4	712,7	2.824,5	872,1	263,8	—
15 " 1926	91,3	655,8	2.971,7	737,8	235,2	—
7 " 1926	91,3	611,7	3.139,3	635,7	208,4	—
30 Sept. 1926	91,4	556,0	3.251,1	594,6	203,5	—
23 " 1926	91,4	697,9	2.799,2	855,2	179,6	—
23 Oct. 1925	216,9	789,5	2.395,2	814,8	450,5	746,3
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 7 Oct., 30, 23 Sept., resp. 256,9; 204,8; 182,4; 127,6; 295,7 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs. 1)

Data	Goud en Zilver	Tegoeft in en wissels op het buitenland	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorsch. ald St.		Circulatie	Rekg. Crt. Particulieren
					Voor ingetrokken Duitsch geld	Schaatk. pap. wet van 19-5-'26		
28 Oct. '26	600	481	459	49	400	—	1.753	235
21 " '26	358	30	1.801	350	5.200	1.025	9.406	736
14 " '26	358	30	1.640	373	5.200	1.025	9.521	344
7 " '26	358	30	1.552	400	5.200	1.025	9.484	254
30 Sept. '26	358	30	1.633	477	5.200	1.025	9.507	316
23 " '26	359	30	1.489	371	5.200	1.025	9.234	247
29 Oct. '25	364	30	1.135	455	5.200	—	7.653	132

1) Sedert 28 October 1926 in miljoenen belgas.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
13 Oct. '26	2.818,9	1.386,2	126,3	703,9	291,3
6 " '26	2.813,4	1.446,1	128,7	623,6	273,3
29 Sept. '26	2.807,1	1.424,7	130,1	716,6	275,6
22 " '26	2.826,0	1.443,0	131,6	661,6	270,4
15 " '26	2.832,7	1.491,1	132,4	565,5	262,5
8 " '26	2.831,5	1.462,4	130,5	614,3	266,0
14 Oct. '25	2.766,1	1.430,1	103,7	643,5	287,0

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
13 Oct. '26	308,2	1.756,3	2.274,2	123,9	69,9	73,1
6 " '26	306,3	1.731,0	2.259,8	123,9	70,4	73,7
29 Sept. '26	302,0	1.716,5	2.330,4	123,8	69,3	72,6
22 " '26	305,2	1.716,1	2.332,0	123,8	69,8	73,1
15 " '26	488,0	1.724,1	2.417,3	123,8	68,5	71,6
8 " '26	312,3	1.746,5	2.242,3	123,7	71,4	74,3
14 Oct. '25	336,2	1.716,0	2.288,2	116,5	69,0	71,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits 1)
6 Oct. '26	693	14.414	5.609	1.621	18.966	5.666
29 Sept. '26	694	14.395	5.634	1.668	18.939	5.674
22 " '26	694	14.259	5.621	1.658	18.820	5.662
15 " '26	695	14.316	5.655	1.767	19.215	5.684
8 " '26	697	14.198	5.605	1.637	18.758	5.712
7 Oct. '25	724	13.817	5.447	1.662	18.418	5.248

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 1 November 1926.

De stabilisatie van het Belgische betaalmiddel heeft op de internationale beurzen een gunstigen indruk. Onder deze omstandigheden is het begrijpelijk, dat in het bijzonder de beurs van Berlijn van een krachtige koersstijging de vruchten heeft kunnen plukken. Daar ter plaatse toch hebben ook nog andere overwegingen gegolden, welke op zich zelf in staat zijn geweest een opgaande koersbeveging in het leven te roepen. De volledige fusie van de Rhein Elbe Union, de aaneensluiting in de scheepvaart tusschen de Hapag en Austral lijnen, het vooruitzicht op een spoedige voortzetting van de Britsch-Duitsche industriële besprekingen waren punten, waarop de aandacht ter beurze zich sterk heeft geconcentreerd. Bovendien heeft de ruime geldmarkt veel bijgedragen tot het uitvoeren van dekkingsaankopen tegen het einde van de maand. Op den voorgrond stonden de aandelen in bovengenoemde maatschappijen, vervolgens bankaandelen — speciaal Danatbank en Commerz- und Privatbank, in verband met de kleine kapitalen dezer ondernemingen — Farbenindustrie, enz. Het slot is nagenoeg op het hoogste punt gekomen.

Te Parijs is de stabilisatie van het Belgische muntwezen niet met volkomen enthousiasme ontvangen. Desniettemin heeft de Fransche franc geen enkel nadeel ondervonden van het lagere peil, waarop men gemeend heeft den Belgischen franc te moeten stabiliseeren. Integendeel is in den loop van de berichtswEEK een vrij krachtig herstel voor den Franschen franc te constateeren geweest, welke op de beurs niet zonder uitwerking is gebleven. Over het algemeen bleken Fransche obligaties te zijn gevraagd, terwijl in aandelen, zool geen aanbod van beteekenis op te merken is geweest, dan toch een duidelijke verslappung van de aandacht is ingetreden.

Te Londen is de markt vrij vast geweest. Het groote succes van de Belgische stabilisatieleening heeft de gansche beleggingsmarkt gestimuleerd, temeer, waar toch al reeds een betere ondergrond voor deze afdeling heeft bestaan. Wat de aandelen betreft, verdient het opmerking, dat de mededeeling omtrent de nieuwe bepalingen van het plan Stevenson op de rubberafdeeling zonder eenigen invloed is gebleven. Daarentegen waren aandelen in binnenlandsche spoorwegondernemingen iets beter van toon, in verband met de betere vooruitzichten inzake het conflict in het mijnbedrijf. De omzetten zijn echter gering gebleven.

Te New York is de tendenz vaster geworden. Tal van omstandigheden hebben er toe bijgedragen, dat verschillende soorten van aandelen uit de markt werden genomen, o.a. de publicatie van de zeer gunstige cijfers van de U. S. Steel Corporation en van de General Motors, de groote ontvangsten van de spoorwegen gedurende de eerste negen maanden van het loopende jaar, de hoogere dividenden, welke pas zijn gedeclareerd of in het vooruitzicht zijn gesteld, de ruimere geldmarkt, enz. Weliswaar is de kooplust iets gemerd, doordat de beurs zich bezig heeft gehouden met bespiegelingen omtrent den uitslag van de senaatsverkiezingen, doch aan de algemeene stemming heeft dit geen afbreuk gedaan.

Ten onzent is de markt gedurende het grootste gedeelte van de achter ons liggende berichtswEEK zeer kalm geweest. Gedurende enkele dagen heeft de afdeling voor beleggingsfondsen een matte houding aan den dag gelegd in verband met de iets hogere noteringen, welke op de geldmarkt werden bereikt. De voorbereidingen, welke tot inschrijving en betaling op de Belgische stabilisatieleening werden getroffen, hebben hier wellicht een even groote rol gespeeld, als de nadering van den termijn van den eersten November. Toen de invloed hiervan — zonder dat een lagere geldnotering werd bereikt — eenigermate verminderde, werd de stemming op de beleggingsmarkt ook beter. De obligaties der Belgische stabilisatieleening werden op den eersten dag, waarop zij werden verhandeld tot een prijs, ongeveer 6 pCt. boven den koers van emissie, omgezet. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106 $\frac{7}{8}$, 106 $\frac{15}{16}$, 106 $\frac{1}{2}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99 $\frac{7}{8}$, 99 $\frac{1}{2}$, 99 $\frac{3}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned.-Indië: 98, 97 $\frac{15}{16}$, 97 $\frac{7}{8}$; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 76 $\frac{1}{16}$, 75 $\frac{1}{2}$; 8 pCt. Sao Paulo: 105 $\frac{1}{2}$, 105 $\frac{1}{16}$.

De aandelenmarkt is vooral in twee afdelingen nogal sterk op den voorgrond getreden. In de eerste plaats in de afdeling voor binnenlandsche industriële fondsen, voor zoover het kunstzijde soorten betref. Na een aanvankelijke inzinking, welke gevolgd is op de periode van schielijk herstel, trad opnieuw ruime vraag voor de desbetreffende aandelen naar voren, in verband met geruchten omtrent een groote productie van eerste klasse garens door de Nederlandsche bedrijven. De koersen werden als gevolg hiervan weder gebracht op het niveau van vóór de laatste reactie. De overige aandelen uit deze afdeling waren eveneens opge-

wekt van toon, doch de verschillen zijn hier veel beperkter gebleven. Centrale Suiker Mij.: 123, 122½, 123; Hollandische Kunstzijde Industrie: 81½, 78¼, 86½; Jurgens: 167½, 165½, 166; Maekubee: 101, 98½, 102¼, 105½; Ned. Kunstzijdefabriek: 243¼, 236, 252, 259; Philips Gloeilampenfabriek: 342½, 345½, 346¼.

Vervolgens ontstond op de afdeling voor *petroleumaandelen* een iets grotere vraag, welke zich voornamelijk heeft uitgesproken in Koninklijke Petroleum Maatschappij en de met deze onderneming verwante soorten. Niet alleen zijn de koersen van deze aandelen vrij aanmerkelijk gestegen, doch ook de handel is veel ruimer geworden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 350, 354¼, 350½; Geconsolideerde Holl. Petr. Cy.: 172¾; Kon. Petroleum Mij.: 368¼, 369¾, 368¾; Perlak Petroleum: 65½, 68¼, 71¼, 70½; Peudawa: 39, 38½, 39¾, 38¾.

Rubberaandelen hebben zich geheel aangesloten aan de houding, welke deze fondsen ter beurze van Londen hebben aangenomen. Aanvankelijk heeft een opgewekte stemming bestaan na het bekend worden van de wijzigingen, welke in het plan Stevenson zijn aangebracht, doch reeds spoedig kromp de belangstelling in en werden de omzetten tot een minimum gereduceerd. Hoewel een vaste stemming bleef bestaan, viel er voor de speculatie geen aanleiding te ontdekken in de eene of andere richting in te grijpen. Amsterdam Rubber: 336½, 338¼, 339½, 336¼; Deli Batavia: 270, 273½; Hessa Rubber: 483, 476½, 479¼; Java Caoutchouc: 215¼, 210, 212½; Kali Telepak: 324¼, 326, 329, 320¼; Majanglanden: 383, 390; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 336, 340, 339; R'dam Tapanoecli: 159¼, 161¼, 158; Serbadjadi: 336, 344¼, 336½; Sumatra Caoutchouc: 307, 302¼, 306; Sumatra Rubber: 380¼, 378, 381; Verg. Ind. Cultuur Ondernemingen: 200, 199½, 198, 196.

Ook *tabaks aandelen* zijn verlaten gebleven, waarbij de noteringen nagenoeg geen wijziging hebben ondergaan. Arendsburg: 588½, 598; Besoeki Tabak: 270, 269; Deli Batavia: 433½, 436¼, 439½; Deli Mij.: 429¼, 428, 430; Oostkust: 208, 203½, 207; Senembah: 402½, 401½, 403.

Iets grotere handel kon worden opgemerkt in de *scheepvaartmarkt*. Hier echter hebben de realisaties de nieuwe aankopen overtroffen, zoodat een lichte daling van het koerspeil is ingetreden. Hoewel de berichten van de vrachtenmarkt voortdurend gunstig blijven luiden, is men ter beurze iets voorzichtiger geworden, omdat men aan een terugslag gelooft, zoodra de mijnwerkersstaking in Engeland tot het verleden zal behooren. Holland-Amerika Lijn: 67¼, 64, 66¼; Java-China-Japan Lijn: 132¼, 131¼, 132½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 103, 103¼, 100¾; Ned. Scheepvaart Unie: 180¼, 179, 179½; Stoomvaart Mij. Nederland: 175.

Op de *suikermarkt* heeft een afwachtende houding geheerscht, waarbij een vaste ondergrond te ontdekken viel. Langzamerhand verkrijgt men een beter overzicht over de schade, welke door den orkaan aan den suikeroogst van Cuba is toegebracht, doch zoolang de juiste cijfers niet bekend zijn — en daarmee de invloed, welke op het prijsverloop van suiker uitgeoefend zal kunnen worden — gaat men er klaarblijkelijk niet toe over suikeraandelen op groote schaal aan te koop. In verband hiermede zijn slechts hier en daar koersverbeteringen van eenige beteekenis voorgekomen. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 172, 170, 178; Handelsvereniging Amsterdam: 665¼, 668, 672; Java Cultuur Mij.: 359, 358, 363½; Ned.-Indische Suiker Unie: 247¼, 245¼, 251½; 254; Pagottan: 270, 275; Poerworedjo: 118½, 117, 117½; Sindangtaoet: 404½, 401, 395; Tjepper: 659, 657.

Mijnaandelen waren rustig, doch over het algemeen niet zeer geanimeerd. Alg. Exploratie Mij.: 113, 114½, 112¼; Billiton 1e Rubriek: 811½, 812, 828½, 830, 805 (ex div.); Redjang Lebong: 237, 231, 237; Singkep Tin: 427, 433½, 435.

De afdeling voor *bankaandelen* was vast met nu en dan vrij groote omzetten. Amsterdamsche Bank: 163, 162¼, 162; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 73½, 75¾, 75½; Javasche Bank: 361, 359, 360; Koloniale Bank: 218½, 217, 216, 218½; Ned.-Ind. Handelsbank: 171¼, 170¼, 172; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 157¼, 156¼, 156¾; R'damsche Bankverg.: 79, 78, 77¾, 79¼; Twentsche Bank: 142, 141.

De *Amerikaansche markt* heeft enkele op- en neergaande bewegingen aangetoond, waarbij ten slotte echter hoogere noteringen voor enkele fondsen werden bereikt. Anaconda Copper: 97¼, 97½; Studebaker: 50½, 51¼, 51¾; United States Steel Corp.: 139¼, 141½, 139¼; Atchison Topeca: 150¼¹⁰, 153¼, 152¹⁸/₁₆; Erie: 38½, 39, 37¼; St. Louis & San Francisco: 97, 97½, 97¼; Union Pacific R.w.: 161¹⁷/₁₆, 162¼, 161½; Wabash Railw.: 41¹⁵/₁₆, 41¹¹/₃₂, 40²⁸/₃₂.

De notering voor *prolongatie* varieerde tusschen 3 en 3½ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

2 November 1926.

De tarwe-markt is deze week in de meeste Europeesche invoerlanden niet bepaald levendig geweest. Zowel de prijsloop in Noord-Amerika als de vooruitzichten voor de vrachtenmarkt gaven aanleiding tot een rustige stemming. Op den eersten dag der week hadden de zeevrachten, welke verhooging op de voorafgaande dagen wat tot staan was gekomen, haar stijgende beweging nog niet weder hervat. Daarop volgden echter weder minder goede vooruitzichten voor de bijlegging der staking in de Engelsche kolonmijnen, en zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika en aan de Zwarte Zee gingen verschepers er weder toe over om hoogere vrachten te betalen. Het einde der week bracht echter weder eene verbetering dier vooruitzichten en als resultaat daarvan was scheepsruimte op latere posities wat gemakkelijker te krijgen. Spoedige booten blijven echter schaarsch en daarvoor werden speciaal van Argentinië ook hoogere vrachten betaald, terwijl ook van Noord-Amerika voor verschepping in November nog met zeer hooge vrachtcijfers moet gerekend worden. Aan de tarwemarkt zijn door de wat weifelende houding der vrachten de prijzen voor eenigszins verwijderde aflading wat gedaald, terwijl de ondernemingslust op die posities afnam. Voor spoedige tarwe blijft de kooplust in verschillende invoerlanden vrij goed, doch de omvang der zaken van eenigen tijd geleden werd niet weder bereikt. Molens en handelaren in Engeland schijnen voldoende tarwe in koop te hebben om hunne inkoop nog eenigen tijd te kunnen beperken. Sedert 1 Augustus heeft de Engelsche tarwe-invoer 1 miljoen qrs. meer bedragen dan in dezelfde periode van het vorige jaar, en waarschijnlijk ligt daarin voor de Engelsche tarwekoopers wel aanleiding om bij den tegenwoordigen hoogen prijs den verderen prijsloop wat af te wachten. Behalve de mogelijkheid, dat een oplossing van het geschil in de Engelsche kolonmijnen tot lagere zeevrachten zal leiden, lag ook in de Noord-Amerikaansche markten voor den Europeeschen handel aanleiding om een eenigszins afwachtende houding aan te nemen. Daar zijn namelijk in den loop der week de prijzen geleidelijk gedaald. Groot waren de verlagingen niet, omdat men daar sterk doordrongen bleef van de zekerheid, dat Europa dit jaar veel tarwe zal moeten importeeren. Daar tegenover stonden echter berichten uit Canada, volgens welke de opbrengst der Prairie-provincies ondanks het slechte weder van September nog grooter zou zijn dan de laatste officieele raming aangaf. Wel heeft de kwaliteit geleden, doch ook van de minder goede soorten wordt aangenomen, dat zij zeer goed bruikbaar zullen zijn als grondstof voor brood en in de Canadeesche marktsituatie werd dus algemeen aanleiding gezien voor prijsverlaging. Daarbij komen dan bij voortdurende zeer goede vooruitzichten in Australië en Argentinië, welke invloed zich naarmate het seizoen vordert in sterkere mate doet gevoelen. In Argentinië blijkt de vorst, waarvan den laatsten tijd nu en dan sprake was, weinig schade te hebben veroorzaakt, zoodat er op een grooten oogst wordt gerekend. In Australië blijft het weder zeer gunstig en een opbrengst van ongeveer 20 miljoen qrs. wordt daar zeer waarschijnlijk geacht, terwijl in 1925 de opbrengst slechts 13,3 miljoen heeft bedragen. De Argentijnsche tarweprijs onderging deze week weinig verandering, doch ten slotte is Februari-tarwe wel wat goedkoper geworden, zoodat het slot op 30 October (op 1 November waren de Argentijnsche markten gesloten) daarvoor 5 a 10 centavos lager was dan op den 25sten. Eenige oude tarwe is deze week weder uit Argentinië verscheept, doch ofschoon het surplus er nog vrij groot schijnt te zijn, kan op eene uitbreiding der verscheppingen nauwelijks worden gerekend, omdat van veel der in Argentinië nog aanwezige tarwe de kwaliteit onvoldoende is als gevolg van het slechte oogst-weder van het vorige jaar. Uit Noord-Amerika waren de verscheppingen deze week wat grooter dan de vorige en de schaarschte aan scheepsruimte doet zich daarop dus slechts weinig gevoelen. Bovendien werd veel tarwe verscheept uit Rusland, en ofschoon van den Donau de groote afladingen van de vorige niet werden voortgezet, droeg door de grotere Russische afladingen Oost-Europa in dezelfde mate tot de wereldverscheppingen bij als in de vorige week. De berichten uit Rusland blijven erop duiden, dat ook in het vervolg ruime tarweverscheppingen kunnen worden verwacht, want, terwijl voor andere graansoorten de aanvoeren in de Russische havens en in het centra van Zuidelijk-Rusland niet schijnen mee te vallen, zijn zij voor tarwe ruim en veel grooter dan in het vorige jaar. Op het Europeesche vasteland werd geregeld met inkoop van buitenlandse tarwe voortgegaan en ofschoon de zaken niet levendig waren, wordt toch alle spoedige tarwe zon-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.
30 Oct. '26	140½	74¼	43	12,75	5,75	15,25
23 .. '26	144½	77½	44½	12,85	5,90	15,60
30 Oct. '25	147½	74½	38¾	12,15	7,90	18,30
30 Oct. '24	141½	105¾	49¾	15,40	11,55	23,10
30 Oct. '23	106	72	41½	12,40	9,80	24,15
20 Juli '14	82	56¾	36¾	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	1 Nov. 1926	25 Oct. 1926	2 Nov. 1925
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	16,10	16,50	15,75
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	13,—	13,—	9,60
Mais (La Plata)	180,—	183,—	190,—
Gerst (48 lbs. malting) .. ²	216,—	223,—	192,—
Haver (Canada 3)..... ¹	11,75	11,75	10,70
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad).. ¹	12,15	12,45	13,70
Lijnzaad (La Plata)	390,—	386,—	415,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24/30 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	24/30 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	42.845	1.376.954	1.025.166.	—	13.842	20.966	1.390.796	1.046.132
Rogge	3.688	225.813	238.576,	—	1.411	450	227.224	239.026
Boekweit.....	1.001	17.885	18.181	—	1.108	150	18.993	18.331
Mais	53.321	758.948	647.078	462	87.180	63.590	846.128	710.668
Gerst	9.881	311.925	222.085	50	9.664	9.806	321.589	231.891
Haver	870	158.627	179.901	250	2.465	602	161.092	180.503
Lijnzaad	1.335	192.157	195.220	338	174.443	50.423	366.600	245.643
Lijnkoek	6.702	213.430	161.037	—	—	—	213.430	161.037
Tarwemeel	670	75.273	103.554	—	20.525	16.412	95.798	119.966
Andere meelsoorten....	826	12.962	7.813	—	—	—	12.962	7.813

der bezwaar opgenomen. Zoo was in België aan het einde der week de vraag zeer bevredigend. Uit Duitsland hoort men, dat de voorraden daar zeer klein zijn in afwachting van mogelijk geachte prijsverlaging, doch geregelde inkoop moeten toch plaats vinden, en op sommige dagen der vorige week waren de zaken zelfs vrij omvangrijk. Op geen enkelen dag der week veroorzaakten zij echter een herstel in Noord- en Zuid-Amerika: Op 1 November sloot Chicago 3½ per 60 lbs. lager dan een week tevoren. Te Winnipeg bedroeg de verlaging ongeveer 4 cent.

Ook rogge is deze week in Chicago wat in prijs gedaald, wat aanvankelijk tot eene uitbreiding der zaken in Noord-Amerikaansche rogge naar Europeesche invoerlanden leidde. Ook andere soorten waren in Europa goedkoop te koop, waartoe uitbreiding van het Duitsche aanbod medewerkte. Aan het einde der week, toen voor alle graansoorten de zaken in omvang afnamen, was dat ook voor rogge het geval. Bij het beperkte aanbod waren zij trouwens de geheele week niet groot geweest. Grotere verschepingen uit Rusland werkten de afname der zaken in de hand.

Mais was in het begin der week gedurende zeer korten tijd flauwer wegens de groote Argentijnsche verschepingen en de iets gemakkelijker houding der vrachtenmarkt. Dadelijk daarop volgde echter weder eene vastere houding der markt wegens het voortduren der zeer goede vraag op het vasteland en ook in Engeland, speciaal voor spoedige mais, terwijl tevens weder hoogere vrachten van Argentinië werden betaald. De hoogste tot nog toe bereikte prijs voor Platamais werd op 27 October voor eene stoomende lading betaald, doch vanaf dat oogenblik is de stemming van mais veel flauwer geworden. De verschepingen van Argentinië waren kleiner dan de vorige week en toch namen de voorraden in de Argentijnsche havens niet toe, doch ondanks deze omstandigheid vond op 28 October eene aanzienlijke verlaging plaats in de maïsprijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten. Toen op dienzelfden dag bovendien de kans op de bijlegging van het geschil in de Engelsche kolenmijnen begon te verbeteren, verdween in sterke mate het vertrouwen in de maïsprijzen. Eenige verbetering op 30 October in de Argentijnsche maïsprijzen kon de prijsverlaging van mais in Europa nauwelijks tegenhouden en terwijl de vraag verminderde, was na enkele dagen de prijs niet slechts voor latere posities, doch ook voor spoedige mais vrij aanzienlijk gedaald. In Nederland bedroeg de prijsdaling 4 à 5 pCt., doch in Engeland was de markt minder flauw, zoodat daar bijvoorbeeld op 1 November meer voor Platamais werd betaald dan in Nederland: Aan de Argentijnsche termijnmarkten heeft van 25 tot 30 October de prijsverlaging 20 à 30 centavos per 100-KG. bedragen. Een zeer groote maïsinkoop der Spaansche regeering ter verscheping van Argentinië in December tot Juli, welke niet minder dan 150.000 ton schijnt te hebben beleopen, heeft de Argentijnsche markt slechts weinig gesteund. Hij heeft er echter wel toe meegewerkt, dat in Engeland mais niet zoo flauw was als bijvoorbeeld in Ne-

derland. Andere mais dan Argentijnsche werd ook deze week weder weinig verhandeld. De berichten uit Roemenië blijven weliswaar uitstekend en het staat daar nu wel vast, dat een zeer groote oogst van uitstekende kwaliteit is binnengehaald, doch de zaken daarin blijven nog steeds klein, wat voornamelijk het gevolg is van de bezwaren, welke de vrachtenmarkt met zich brengt. Enkele partijen afgeden Donaumais werden speciaal in Nederland gemakkelijk opgenomen, doch zij waren slechts van beperkten omvang en het zal nog wel eenige weken duren vóór belangrijke partijen nieuwe mais van den Donau ter verscheping komen, vooral indien het aanbod van scheepsruimte aan den Donau niet grooter wordt dan op het oogenblik het geval is. Rusland kwam met nieuwe mais ter verscheping in de eerstvolgende maanden aan de markt. Uit Noord-Amerika wordt bericht, dat de mais daar onder bevredigende omstandigheden is binnengehaald, en slechts in enkele streken is sprake van onvoldoende kwaliteit. De maïsprijs te Chicago is de laatste dagen vrij sterk gedaald, zoodat die daar op 1 November 4½ à 5 dollarcent per 56 lbs. lager stond dan een week tevoren. Men denkt nu weder aan de mogelijkheid, dat Noord-Amerika dezen winter tot uitvoer van mais zou kunnen overgaan.

Gerst was aanvankelijk nog zeer vast met verdere stijgende prijzen, doch spoedig nam ook voor deze graansoort de vraag af, waarna houders geleidelijk bereid bleken tot lagere prijzen af te geven. Zoowel in Duitsland als in Nederland kwamen in gerst in de tweede helft dezer week veel minder zaken tot stand. De verschepingen van Rusland waren deze week weder zeer ruim en ofschoon die van den Donau niet weder het hooge cijfer van de vorige week bereikten, waren de gezamenlijke afladingen uit Oost-Europa weder bijna even groot. Tot de flauwere houding der gerstmarkt heeft toenemend aanbod uit Noord-Amerika bijgedragen. Tot dalende prijzen werd uit Canada en de Vereenigde Staten gerst aangeboden, hetgeen aanvankelijk tot eene toename der zaken leidde. Aan het einde der week was echter ook voor deze gerstsoorten, ondanks de dalende prijzen, de kooplust zeer beperkt. (

Haver is den laatsten tijd slechts in buitengewoon kleine hoeveelheden uit de uitvoerlanden verscheept en deze week werden zelfs uit Argentinië en Noord-Amerika in het geheel geen afladingen gerapporteerd. Dit is in overeenstemming met de beperkte vraag naar haver in de invoerlanden en zaken waren ook deze week weder klein.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week aan uiteenlopende stemmingen onderhevig.

In Amerika werden de verschillende Cuba-cycloob-berichten nogal door de speculatie uitgebuit, hetgeen eenige prijschommeling ten gevolge had. De interesse van koopers bepaalde zich echter tot stoomende en spoedig leverbare suiker. De termijnmarkt toonde dan ook na eene lagere opening in den loop der week niet veel verandering, hetgeen uit volgende cijfers blijkt:

	Sp.	C.	Dec.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.52	2.81	2.79	2.86	2.95	
Opening verslagweek	4.58	2.74	2.74	2.83	2.90	
Laagste punt verslagweek	4.52	2.70	2.71	2.79	2.87	
Slot verslagweek	4.52	2.73	2.75	2.83	2.91	

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 70.000 tons, de versmeltingen 75.000 tons tegen 54.000 tons in 1925 en de voorraden 210.000 tons tegen 81.700 tons.

Prompte Cuba-suiker werd grif opgenomen tot 2¼ d.c. c. & fr. New York en zelfs werd een oogenblik gedaan tot 2.13/16 d.c.; daarna bleef echter deze positie tot 2¼ d.c. verhandeld.

In Europa werden de berichten van de Cuba-cycloon kalmer opgevat en bleef men vooral in Engeland daaronder vrij onverschillig, wat niet te verwonderen is bij de betrekkelijk groote voorraden ruwsuiker. De zaken met dit werelddeel bleven dan ook tot een enkele lading Februari levering tot Sh. 13/7½ c.i.f. beperkt.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 23 Oct.	40.024	21.790	24.852
Totaal sedert 1/12 tot 23/10 ..	4.453.962	4.828.244	3.877.581
Weekexport 23 October	72.191	58.288	25.362
Totale export sedert 1/1 t. 23/10	4.008.858	4.334.540	3.711.794
Totale voorraad 23 October ..	445.106	500.009	166.787

Volgens F. O. Licht was in October het weer in de verschillende bietsuikercentra van Duitschland nogal van uiteenlopend karakter; de verschillende factoren voor eene raming geven hem aanleiding bij zijn eerste cijfer van 1.800.000 tons te blijven.

Uit Tsjechoslowakije kwamen, hoewel het weer in October vrij gunstig was, klachten binnen over slechte veldopbrengsten en laag suikergehalte. Ook voor dit land handhaaft Licht zijne vorige raming.

In Oostenrijk en Hongarije was het weer resp. gunstig en zeer gunstig; de oogst in het eerste land is echter kleiner uitgevallen dan verwacht werd.

In Jugoslavië en Roemenië daarentegen had het gewas en de veldbewerking te lijden van overvloedige regens en van overstroomingen.

De gegevens uit Rusland, ofschoon uit officieele bron, zijn te onvolkomen en tegenstrijdig om zich een goed denkbeeld te kunnen vormen van den a.s. oogst.

In Italië kan het oogsten der bieten en het fabriekswerk onder gunstige weersomstandigheden goede vorderingen maken, zoodat de laatste raming met 10.000 tons verhoogd werd.

In Frankrijk kwamen eindelijk de regens door na eene lange periode van droogte. Het oogstwerk wordt hierdoor zeer vergemakkelijkt en ofschoon het gewas minder zwaar is, is het suikergehalte belangrijk hooger. De gunstige weersomstandigheden in aanmerking genomen, gaf dit Licht aanleiding zijne raming voor dit land met 30.000 tons te verhoogen.

In Nederland en België was het weer in October over het algemeen gunstig.

Hetzelfde geldt voor Denemarken en Zweden; verschillende factoren echter brengen Licht ertoe zijne vorige raming voor het laatste land met 5000 tons te verminderen.

De nieuwe raming van Licht in vergelijking met zijne vorige en de opbrengsten in de twee voorgaande jaren, ziet er als volgt uit:

	1926/27	1925/26	1924/25
	tons	tons	tons
nieuwe ram. le raming			
Duitschland	1.800.000	1.800.000	1.575.684
Tsjechoslowakije	1.200.000	1.200.000	1.409.703
Oostenrijk	72.000	80.000	78.145
Hongarije	185.000	185.000	202.354
Frankrijk	730.000	700.000	827.472
België	285.000	285.000	400.106
Holland	300.000	300.000	329.244
Denemarken	150.000	150.000	140.000
Zweden	25.000	30.000	135.009
Polen	600.000	600.000	494.854
Italië	280.000	270.000	422.000
Spanje	300.000	300.000	260.000
Rusland	975.000	1.000.375	458.375
Andere landen ..	440.000	440.000	348.000
Totaal in Europa	7.342.000	7.340.000	7.470.832
In Engeland hebben de groote voorraden buitenlandse witte suiker een der Britsche Raffinadeurs genoopt eene hunner Londensche fabrieken te sluiten en eene andere op halve kracht te laten werken.			

De termijnmarkt in Londen sloot op de volgende cijfers: voor October ... Sh. 17/10½ voor Maart .. Sh. 15/7½
" December .. " 15/2½ " Mei " 15/10½
" Aug. " 16/3½

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 October	77.000	17.000	2.000
Tsjechoslowakije 1 October ..	44.000	36.000	7.000
Frankrijk 1 October	51.000	51.000	50.000
Nederland 1 October	63.000	35.000	11.000
België 1 October	18.000	18.000	11.000
Polen 1 October	43.000	35.000	7.000
Engeland 1 October	366.000	301.000	142.000
Europa ..	662.000	493.000	230.000
V.S. Atlant. havens 27 Oct. ..	210.000	82.000	50.000
Cuba 23 October	445.000	500.000	167.000
Totaal ..	1.317.000	1.075.000	447.000

Op Java werden door de V.I.S.P. weer eenige verkopen uit oogst 1927 tot stand gebracht op basis der laatste prijzen (nl. f 17½ per 100 KG. basis Superieur). In de tweede hand verhoogden koopers hunne biedingen tot f 11,56½ voor Superieur November; f 11½ December; f 11¼ Januari en f 11½ Februari.

Hier te lande opende de markt vast en bleven de prijzen op de termijnmarkt gedurende de geheele week eigenlijk boven pariteit te New York. Vooral voor December konden de noteringen aantrekken en ligt de oorzaak hiervan waarschijnlijk in verkoopen van effectieve suiker voornamelijk naar België, welke met Decembertermijn werden gedekt.

De markt sloot op f 18½ voor December, f 18¼ voor Maart en f 19,— voor Mei.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdamp per Maart.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Oct./Nov.	Cuba's 96° c.i.f. Nov./Dec.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
1 Nov. '26	f 18 ¹⁰ / ₁₆	35/-	15/10½	13/6	4,52
25 Oct. '26	" 187 ³² / ₃₂	35/-	16/-	13/6	4,58
1 Nov. '25	" 167 ¹⁶ / ₁₆	31/3	12/1½	10/1½	3,90
1 Nov. '24	" 21 ⁸ / ₈	41/6	20/7½	22/-	5,96
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 ¹⁸ / ₃₂	18/-	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 14 ¹⁸ / ₃₂				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KOFFIE.

Over de afgelopen week valt feitelijk niet anders te berichten, dan dat de markt geheel onveranderd bleef. De wisselkoers op Londen in Brazilië bleef schommelen iets onder 7 d. en in de aanbiedingen van Rio en van Santos kwam dientengevolge bijna geen wijziging. Voor de gewassen Centraal Amerikaansche soorten was de markt eer iets vaster; daarentegen waren de offerten van Robusta uit Indië een fractie lager.

In de week, eindigende 30 October, bereikten de verscheppingen van Santos naar de Vereenigde Staten van Amerika het formidabele cijfer van 275.000 balen tegen 59.000 balen in de week, eindigende 23 October en 126.000 balen in die, eindigende 16 October. De uitvoer naar Europa was klein, namelijk 53.000 balen tegen 84.000 balen en 73.000 balen. Naar Amerika en Europa tezamen werden dus in de laatste week verscheept niet minder dan 328.000 balen en daar de aanvoeren uit het binnenland van Sao Paulo naar Santos op het oogenblik gelimiteerd zijn op circa 32.000 balen per dag, was het gevolg, dat de voorraad te Santos nog ongeveer 100.000 balen is afgenomen. Hij draagt thans slechts 680.000 balen, een cijfer dat voor dezen tijd van het jaar ongekend klein is. Hoe hieruit de verschillende soorten en beschrijvingen, noodig voor levering op de afgesloten contracten, zullen te zoeken zijn, is een raadsel en met grond mag worden verwacht, dat de limite van de aanvoeren uit het binnenland van Sao Paulo naar Santos, die voorloopig slechts tot 5 dezer verhoogd was op 32.000 balen, op dien datum niet zal worden verlaagd, tenzij blijken mocht, zooals reeds vroeger enkele malen het geval is geweest, dat de telling van den voorraad in den laatsten tijd onjuist is geweest, en hij in werkelijkheid belangrijker grooter is.

De noteeringen aan de termijnmarkten ondergingen deze week slechts kleine veranderingen en onze markt sluit dan ook bijna op de prijzen van de vorige week.

In loco was de afzet nog altijd beperkt, vooral voor binnenlandsch verbruik. Voor uitvoer ging er weliswaar iets meer om, doch bevredigend kan de afzet nog lang niet worden genoemd.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 92/- à 93/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 94/- à 95/6, terwijl zij van Rio type New-York met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 73/3 à 74/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, November/December verscheping, 40¼ ct. Benkoelen Robusta, November/December verscheping, 42¼ ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 61 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 52 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
2 Nov.	49½/8	48½/8	47¼	44¼	47½/8	45¼	43¼	41¾/8
26 Oct.	50	50	48¼	44¾	48¼	46¾	44½/8	42¾
19 "	48¾	46¾	45½/8	43¾	46¼	44	42¼/8	40¼/8
12 "	50¼	48½/8	47½/8	46¾	48¼	46¾/8	44½/8	42¼/8

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
1 Nov.	\$ 15,60	\$ 15,09	\$ 14,64	\$ 13,70
25 Oct.	" 15,39	" 14,83	" 14,35	" 13,39
18 "	" 14,51	" 14,16	" 13,87	" 13,10
11 "	" 15,34	" 15,05	" 14,72	" 14,03

Rotterdam, 2 November 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
1 Nov. 1926	306.000	23.025	716.000	25.000	629/32
25 Oct. 1926	311.000	22.600	786.000	24.700	615/10
18 " 1926	303.000	22.525	821.000	24.300	611/10
31 Oct. 1925	256.000	24.175	1.225.000	27.000	717/32

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
30 Oct. 1926	81.000	1.639.000	197.000	2.723.000
31 Oct. 1925	106.000	1.838.000	184.000	3.185.000

1) In Reis.

THEE.

In de afgelopen week behield een flauwe tendenz op de theemarkt de overhand. Alle kwaliteiten, met uitzondering van de beste soorten, moesten het ontgelden en gaf de markt een daling te zien van ½ tot ruim 1 d. per lb. De gemiddelde prijzen voor Britsch-Indische thee daalden, vergeleken bij een week geleden, ruim 1 d. Voor Ceylonthee was de gemiddelde prijs slechts ½ d. lager, terwijl de Java-veiling in doorsnede ¼ d. lager was. Men schijnt in Londen rekening te houden met groote aanvoeren uit Britsch-Indië en uit Ned.-Indië, waar de oogstcijfers tot nu toe nog voortdurend een toename te zien geven boven verleden jaar.

De maandstatistiek over October van het Thee Etablissement alhier geeft aanvoeren te zien ten bedrage van 14.297 kisten, welke aanvoeren bijna 2000 kisten hooger zijn dan verleden jaar.

De afleveringen in October beliepen 22.064 kisten, welk cijfer een gunstig figuur maakt, vergeleken bij verleden jaar, toen het nog geen 17.500 kisten bedroeg.

De voorraad in entrepôt, die op ulto. September 61.819 kisten bedroeg, is daardoor op ulto. October teruggelopen tot 54.052 kisten en heeft dus een vermindering ondergaan van bijna 8000 kisten. Toch is de voorraad nog bijna 13.500 kisten hooger dan verleden jaar op hetzelfde tijdstip. De voorraad in handen van den handel, die op ulto. October 1925 bijna 29.500 kisten bedroeg, bedraagt thans 23.433 kisten.

Amsterdam, 1. November.

COPRA.

De markt opende vast, terwijl de prijzen in den loop van de week tamelijk sterk opliepen. Singapore en Nederl.-Indië trokken zich als verkoopters terug, daarentegen waren er van Cebu en Zuidzee soorten geschikte offerten in de markt, welke grootendeels door consumenten werden opgenomen.

De slotnoteringen zijn:

Ned. Indische f. m. s. stoomend	f. 32¼
" " " Nov./Dec. aflad.	" 33
" " " Dec./Jan. "	" 33¼

Rotterdam, 1 November 1926.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de afgelopen week over het algemeen kalm; de bevrachters waren door de hooge vrachten minder tot bevrachten geneigd. Alleen voor de prompte booten bereikte de vracht in de laatste dagen haar vorige peil. Van Montreal werd per begin November bevracht tegen 34 cents per 100 lbs. zwaar graan naar Rotterdam en 45 cents naar Napels. Van de Northern Range heeft een zeer goede Novemberboot de goede vracht van 40 cents voor zwaar graan bedongen naar Genua, terwijl per December een handige boot werd gedaan naar U.K. tegen 7/6 per qtr.; optie Antwerpen of Rotterdam tegen 30 cents per 100 lbs.

Van de Golf van Mexico werd een lading sulphur bevracht naar Marseille en/of Cette per begin December tegen \$ 11,-. De suikermarkt van West-Indië bleef onveranderd; de bevrachters zijn nog niet in staat tegen de hooge vrachten te concurreren.

De North Pacific werd, na het groote aantal bevrachtingen van de voorafgaande week, minder levendig. In het begin van de week werd 47/3 betaald van Vancouver, doch is de markt op het oogenblik levenloos.

De markt van de La Plata bleef vast, speciaal voor November en December posities. November-tonnage is nu zeer schaarsch en voor deze termijn werd 52/6 bedongen en 50/- voor 5 December cancelling, beide voor belading in de boven La Plata havens. Een groote boot werd bevracht van Bahia Blanca naar Antwerpen of Rotterdam tegen 42/6.

De vraag naar tonnage voor salpeter naar Europa is nog steeds gering, doch de voorhanden ruimte per Nov./Dec./Jan. wordt ook minder. De vraag is nog bijna uitsluitend naar Fransche havens en de vrachten zijn hooger. Per Jan./Febr. is ruimte geboekt naar Duinkerken/Hamburg range tegen 35/-, terwijl naar Bordeaux/Antwerpen range 36/6 is geweigerd door reeders. Volle ladingen zijn aan de markt per Februari naar de Middellandsche Zee, waarvoor een Italiaansche lijnboot beschikbaar is tegen de betrekkelijk goedkoopste vracht van 38/9. Deze vracht kon echter niet bedongen worden.

De vraag van de markten van het „Verre Oosten” is niet groot, doch het uitgesproken tekort aan tonnage voor de eerstvolgende ¼ maanden hield de vrachten op een hoog peil. Van Wladivostok is per Jan./Febr. geboekt tegen 40/- naar Rotterdam en/of Hamburg, 41/3 Scandinavië. De thuisvrachten van Australië waren kalm; Januari tonnage vraagt 55/- van Zuid-Australië/Victoria/Sydney. Burmah verschafte nog steeds geen vraag naar tonnage.

Bevrachters van Britsch-Indië waren gedwongen aanmerkelijk hooger vrachten te betalen; een groote Novemberboot werd gedaan van Bombay naar U.K./Continent tegen 36/3.

De Donau bleef vast voor booten van iedere grootte, voor handige tonnage werd 37/9 gedaan. Ook de vrachten van de Zwarte Zee zijn vast en een flink aantal bevrachtingen werd gedaan tegen 32/6 per November en 25/- voor December-belading.

Erts van de Middellandsche Zee was kalm. Huelva/Rotterdam betaalde 13/- voor een 3600 tonner en Melilla/Duinkerken 12/- voor een 2800 tonner. Voor fosfaat werd een boot gedaan van Stax naar Nantes tegen 16/6, 2 francs beladen 3 d. lossen, terwijl naar Rouaan bevracht is op dezelfde condities tegen 16/- Naar U.K. wordt 18/- geboden en naar Rotterdam 15/-.

Van de Golf van Biscaye bleven de vrachten op hetzelfde peil. Bilbao/Rotterdam betaalde 6/3 en 6¼, Salta Caballo/Rouaan 8/- met 6 d. lossen.

De Amerikaansche kolenvrachtenmarkt verschafte gedurende het grootste gedeelte van de week een vaste vraag naar tonnage en er werden ongeveer 90/100 booten bevracht. Naar U.K. werd tot 37/6 betaald met 30 Nov. cancelling, 32/6 15 Dec. cancelling; 30/- met eind December cancelling; 25/- voor 15 Januari cancelling (tegen het einde der week werd voor deze positie 2/6 minder gedaan) en 23/- met 10 Jan. cancelling.